Fundamētum aliud nemo pone re poteſt: preter id: quod poſitum eſt quod eſt chriſtus Ieſus. prie ad Cor. iii.

Et portæ infe ri: nō preualebunt aduerſus eā. Mat th. xvi.

De vario temporum occurſu Imperij militantis ec cleſiae: a predicatio ne euangelij.

Rogaui pro te Petre: ut nō deficiat fides tua. Luce. xxii.

Superedificati ſuper fundamen tum apoſtolorū: ipſo ſummo an gulari lapide Chri ſto Ieſu. Ad Ephe. ii.

Donec occurramus omnes in unitatem fidei & agnitionis fidei in uirum perfectum & menſurā etatis plenitudinis chri ſti. Ad Ephe. iiii.

Ecce ego uobiſcum ſum uſq; ad conſumationē ſeculi. Matth. ultimo.

¶ Factum eſt regnum mundi huius domini noſtri & chriſti eius Apo.capitulo.xi.

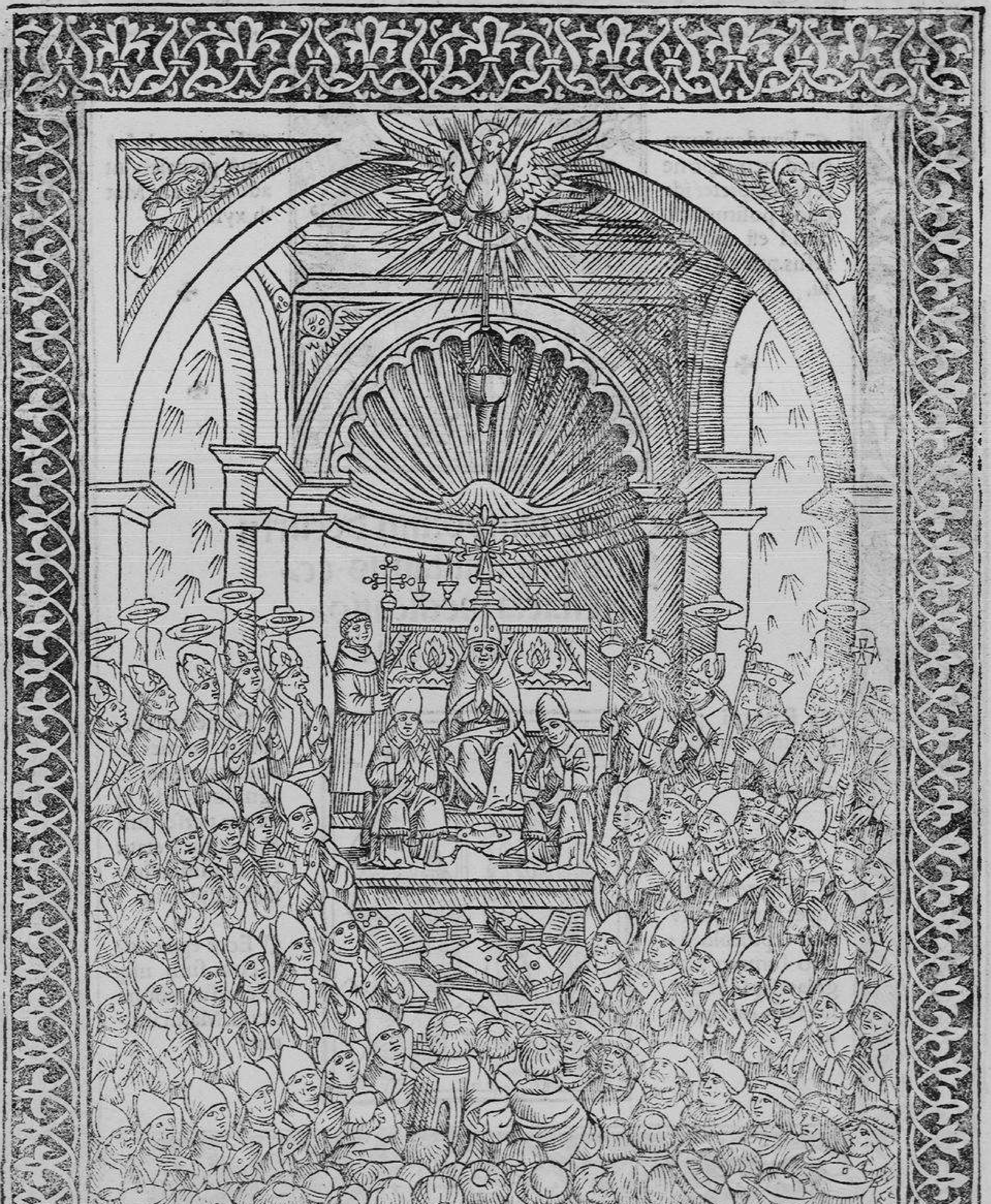

¶ Saluum faciet dominus: regnum ſuum cæleſte. Secunde ad Timotheum ultimo.

❡IMPERII MILITANTIS ECCLESIAE
Liber Quartus & ultimus: de illius uario tem
porú decurſu a predicatione Euangelii:
Fratris Iſidori de Iſolanis Medio
lanenſis: Ordinis Predicato
rum Obſeruationis
Regularis.

PROHOEMIVM.

POSTEAQVAM mortale hoīum genus longa per ſecula magno ſcelerum agmine compoſito: ægriſq; pectoribus in præceps dilapſum beſtiis tādē inſipientibus ſimile effectū: intelligere Dei maieſtatem: ad cuius ymaginem ſūmus idemipſe artifex nos excitauit: haud in magno poſuiſſet diſcrimine: Pāditur interea domus oīpotētis olympi: quam nos adorantes ſacro nomine Imperii militantis eccleſiæ proſequimur. Diuina.n.ſapientia humanam induta naturam: concilium uocat pauperum Deus ipſe pater atq; hominū rex. Hos diuino afflatu effectos ſapientes: omnes mundi partes iuſſit adire: nouá legé: noua munera: inexcogitatā philoſophiam: inauditū doctrinæ genus docere: atq; ad īmortalitatis lumen iucundiſſimum cunctos euocare mortales: liberos ac ſeruos: Mares Feminaſq;: Barbaros & Græcos: quoſuis inq̄ qui rationis minime expertes ſunt: inſtituit. Inde Imperium militantis eccleſiæ Lucem uidēs incognitam: effulſit præſtantiſſimum. Inde Reges ac populi tantis

excitati fulgoribus:territi tonitruis:uocibus ad mẽtẽ redeũtes Chriſto Maxio
colla ſubmittunt:& ſancto abluti baptiſmate ſacriſq; initiati : dextras dederũt
Imperio militantis eccleſiæ. Cæſares ſuperant Romana maieſtate ſuperbi:qui
tandem poſt Martyrum ſtrages :poſt ſacratas Deo animas ; ſua feritate : poſt
tentatam totaq; freneſi & humanis & diuinis legibus peſſundatis : proſequu
tam chriſtiani luminis extinctionem : throno ceſere lubentes : maiorẽ Chriſti
Dei ſolius poteſtatem uenerati. Iamq; igitur Chriſti patuit diuinitas : manife
ſtaq; Dei ſigna uidit mundus . Obſtupeſcunt innumeri mortuos ad uitam euo
catos:cæcos uidere:mutos loqui:latrones ſãctos optare mores:Reges ſceptra
dimittere : philoſophos diuinis Chriſtianæ religionis herere dogmatibus: No
biliſſimas uirgines & corpora & mẽtes Deo ſacrare : quos oẽs neq; mors:neq;
uita:neq; principatus:neq; poteſtates a charitate Chriſti ſeparare ualẽt. Hocce
imperium militãtis Eccleſiæ ad fines uſq; ſeculi duraturũ:quanta ſit paſſurum:
q̃ ardua euaſurum : quos triumphos : quãue gloriam ad cæli thronum ſit dela
turum : Deus ĩmortalis in ſacris uoluminibus expoſuit . Profundi ſunt illorũ
ſenſus: & cũ peditare poſſe exiſtimaueris: equoris in medio te quamuis altum
ingenio cõperies. Natat equidem ibidem elephas:peditat agnus:gurgite uaſto
ad plenum nemini patente. Quiſquis mortalium ſacros codices adire cupiuerit
profundiora intellecturus : Dei numen imploret : aras frequentius colat:quo
niam puriſſimas exigit mentes diuina ſapientia : nec in maliuolam animam in
trabit:aut habitabit in corpore ſubdito peccatis. Iſthæc igitur præfari uoluerim
uarios temporũ decurſus Imperii militantis eccleſiæ hoc ultimo libro explana
turus:quo lectorem ingenuum premonitum efficiam:ut altiſſimos diuinarum
rerum codices perpetuo uenerans diſputationibus ſequentibus catholice ſtu
deat: ſanctorum uictus auctoritatibus:neutiquaq; deuagetur: atq; rationibus per
ſuaſus : faeili ingenio in noſtram deueniat ſententiam.

¶Titulus Primus:de ſtatibus temporũ Imperii militantis Eccleſiæ a ꝑdicatione Euangelii.

CVM TEMPORA Imperii militantis eccleſiæ a prędicatiõe euangelii duo principaliter futura deſcribãtur a diuinis litteris. Primum.ſ. ꝓcedens Antichriſtum: Secũdum ſub tyrãnide ipſius Antichriſti:ideo determinaturi de conditionibus temporum Imperii militantis eccleſiæ a ꝑdicatione Euangelii (quando ſuperiorum tempoꝝ cõditiones hyſtoriæ in aperto ſatis ꝯſtituãt) duo principaliter impſentiaꝝ agemus.Primo nãq; de conditionibus primi temporis determinabimus:Secundo uero de conditionibꝰ ſecundi.Circa primum duplex erit conſideratio. Nam primo diſputabitur de diuiſione primi temporis ſecundũ ſtatus:iuxta cõmunẽ ĩterptationẽ doctoꝝ exponẽtiũ Apocalipſis librũ. Secundo de euentibus ſub eodẽ prĩo tempore. Circa primum ãt queruntur duo.

¶Prĩo.An ſtatus Impii militãtis eccľiæ a ꝑdicatiõe Euangelii ꝯueniẽter enumerẽtur ſeptẽ.

¶Secundo.An correctio Imperii militantis eccleſiæ per decurſum ſeptem ſtatuum conuenienter fiat ſub typo ſeptem Epiſcoporũ: quibus.B.Ioannes ſcribit in Apocalipſi.

¶Vtrum ſtatus Imperii militantis eccleſiæ a predicatione euangelii: conuenienter enumerentur ſeptem.

Quæſtio Prima.

AD primã quæſtionẽ ſic proceditur. Videtur ꝙ ſtatus Imperii militantis eccleſiæ a ꝑdicatione euangelii nõ enumerentur conuenienter ſeptẽ. Primo quidem: Vltima ætas non diuiditur:ſed tempus a ꝑdicatione euangelii comparatur ultimæ ætati: cũ ſit ultima hora priæ Io.ſecundo.Filioli nouiſſima hora eſt.Igitur nõ uidetur ꝯuenienter diuidi per ſeptẽ ſtatus.

¶Præterea. Status a ſtãdo dicitur:ſed tẽpus ẽ in ꝯtinuo fluxu:ut dicitur quarto phyſicoꝝ ab Ariſtotele. Igitur tps a ꝑdicatiõe euãgelii nõ uidetur ꝯueniẽter diuidi per ſeptẽ ſtatus.

¶Præterea:Nullum tẽpus omnino nobis incognitum ꝙtum ad duratiõe: debet diuidi in aliqua.Cum diuiſio quãtitatis facta per artem ꝓſupponat noticiam totius quanti.ſed tẽporis quãtitas a ꝑdicatione euangelii:eſt nobis incognita:iuxta illud actuũ prĩo. Non eſt ueſtrum noſſe tẽpora uel momẽta. Igitur nõ enumerant̃ conuenienter ſeptẽ ſtatus Imperii militantis eccleſiæ a ꝑdicatione euangelii.

¶In oppoſitũ eſt quod habet̃ Apoc.primo. Et audiui poſt me uocẽ magnam tanꝗ tubæ dicentis: Quod uides ſcribe in libro:& mitte ſeptẽ eccleſiis.Vbi Albertus Magnus ac Doctores cõmuniter dicuntq; nomine ſeptẽ eccleſiarum uniuerſalis eccleſia deſignat̃ propter ſeptem ſtatus eiuſdem eccleſiæ: quæ per nomina ſeptẽ eccleſiarũ intelligunt̃.

¶RESPONDEO DICENDVM ꝙ decurſus totius tẽporis a ꝑdicatione euangelii:conuenienter in ſeptẽ ſtatus diſtingui poteſt. Nã eccleſiæ tempora dici cõgruæ ſtatus poſſunt propter ſtabilitatẽ ac imobilitatẽ.Fundata.n. eſt ſuper firmã petram:aduerſus quã Portæ inferi nõ ꝑualebunt. Ratione quoq; rectiſſimæ ac puriſſimæ intentionis:quã Chriſtus mãdauit fidelibus ueluti perfectiſſimis ſuper oẽs homines ſuperiorũ temporum. Nam cũ Deus Iudeis legẽ ſuam ſeruãtibus fœlicitatẽ etiam temporalẽ fuerit pollicitus: Chriſtus dixit.In mundo ꝑſſuram habebitis. Cumq; nulla alia lex a Deo ſit ſequutura euangeliũ:merito diuerſa tẽpora illius noĩe ſtatus circũſcribunt̃.

¶SEPTEM ITIDEM enumerant̃ uſq; ad aduentũ antichriſti ſub typo ſeptẽ eccleſiarũ quibus ſcribit.B.Ioãnes in Apocalipſi dicẽs: Quod uides ſcribe in libro. & mitte ſeptẽ eccleſiis quæ ſunt in Aſia:Epheſo:& Smirnæ:& Pergamo:& Thiatiræ:& Sardis:& Philadelphiæ:& Laodiciæ. Per epheſum ſignat̃ ſtatus tẽporis primitiuæ eccleſiæ: in quo fuit Beata Virgo Maria & Apoſtoli:in quos profundiſſime dilapſa eſt gratia Spiritus ſancti.Interpratatur uero:Epheſus lapſus ꝓfundus.Per Smirnam deſignat̃ ſtatus ſub tẽpeſtate Martyrũ: qui letantes gaudebãt mori pro chriſto dño: Smirna uero interpræta t̃ Canticũ.Hoc quoq; tempore ſancti inter ꝑſequutores:Chriſti laudes perſonabãt.iuxta illud actuũ.iiii.Nõ poſſumus que audiuimus & uidimus nõ loqui. Per Pergamũ ſtatus ipſius tẽpore hereticoꝝ quando diuiſi ſunt multi a fide uera per errores eorũ.Interpræta t̃ autẽ pergamus diuiſio carminũ. Per Thyatirã ſignat̃ ſtatus eccleſiæ tempore:Confeſſorũ & Doctorũ: qui illumi-

nauerũt eccleſiam uerbo & exẽplo. Thiatira
autẽ interpretatur illuminata. Per Sardis inter
pretat̃ ſtatus eccleſiæ, tẽpore Sanctorũ ſim-
plicium: quo diuitiæ date ſunt Eccleſiæ. Sar
dis uero interpretat̃ princeps: ſiue principatꝰ
pulchritudinis. Per philadelphiam ſignat̃ tem
pus fraternitatũ: quod incœpit a ſanctis Do-
minico & Franciſco: poſt quos inumeræ in-
ſtitutæ ſunt fraternitates in eccleſia Dei. Phi-
ladelphia uero interpretat̃ amor fraternalis.
Per laodiciã ſignat̃ tẽpus ante aduentũ anti
chriſti: in quo reperient uiri ꝑfectiſſimi: ac alii
iniqſſimi. Interpꝛta ẽ n. laodicia: ut dicit Beda:
tribꝰ amabilis dñi uel que fuit in uomitu: qđ
bene conueniet ſtatui eccleſiæ illius tẽporis.

¶ CONVENIENTER quoqꝫ ſeptenario
numero diſtinguunt̃: quoniã ætas hominis ꝑ
ſeptẽ tẽpora diuidit̃. Hæc etiam tẽpora ſunt
in quibus ſeptẽ dona ſpiritus uberius recipiũ
tur inſtitutione ſeptẽ ſacramentorũ eccleſiæ:
atqꝫ illorum uſu. Hinc ſeptẽ ſpiritus aſſerit. B.
Io. Apoc. ꝑrio: in cõſpectu throni diuini eſſe
& xp̃m eccleſiã gubernãtem in medio ſeptẽ
cãdelabrorũ aureoꝝ. Septẽ quoqꝫ ætates Chri
ſti aduentũ ꝓceſſerũt: cuius Maieſtatẽ ſepties i
die laudat eccleſia: Dies uero numero ſepte-
nario peruoluũtur.

¶ Ad primũ ergo dicẽdũ: ꝙ ætas cõiter i æta
tes nõ diuidit̃: ſed in alia tpa: ſicut ẽt hora nõ
diuidit̃ in horas: ſed in momẽta uel minuta.

¶ Ad ſecundũ dicendũ: ꝙ tẽpus qdẽ fluit: ea
uero que ſub tẽpore agunt̃ a ꝓdicatione euã
gelii ſtabilia ac imobilia ꝑmanẽt: ratiõe uniꝰ
legis nunq̃ deſituræ: ut dictũ eſt.

¶ Ad tertiũ dicendũ: ꝙ tẽpus futurũ uſqꝫ ad
diẽ iudicii: quantũ ad determinatæ quãtitatis
certũ terminũ: nobis eſt penitus incognitum.
Quia uero eius q̃ntitatẽ duraturã ꝑ ãnos mul
tos nouimꝰ: ideo in diuerſas ptes ſecari põt. &
quẽadmodũ tota quãtitas ẽ nobis incognita:
ita partiũ aliquarũ duratiõẽ ꝓciſam nos late
re neceſſe eſt. Eo itaqꝫ modo quo totũ nobis
notũ eſt: in ptes ſecat̃ ſecundũ artẽ.

¶ Vtrũ correctio Impii militantis eccleſiæ ꝑ
decurſum ſeptẽ ſtatuũ ↄueniẽter fiat ſub
typo ſeptẽ epoꝝ: qbus. B. Ioãnes ſcribit
in Apocalipſi. Quæſtio Secunda.

AD ſecundã q̃ſtionẽ ſic procedit̃: Vi
det̃ ꝙ correctio Imperii militãtis ec
cleſiæ ꝑ decurſum ſeptẽ ſtatuũ cõ-
ueniẽter nõ fiat ſub typo ſeptẽ epo
rũ: qbus. B. Ioãnes ſcribit in Apocalipſi: Prio
qdem ꝑ ep̃m Epheſi: ut dictũ fuit i ſuperiori
q̃ſtione: ſignatus fuit ſtatus tpis primitiuæ ec
cleſiæ: i quo fuit Btiſſima uirgo Maria & Apo
ſtoli: ſed correctio facta in epiſtola ad eũdem
ep̃m: ꝙ Status ille charitatẽ ꝓſtinã derelĩqt: cõ
tinet: qđ nõ eſt aſſerẽdũ de illo ſtatu. Igit̃ in
cõuenienter fieri dicit̃ correctio imperii mili
tantis eccleſiæ per illas epiſtolas.

¶ Præterea. Talis Correctio nõ fulcit̃ alicuiꝰ
digna auctoritate: aut rõne aliqua cogẽte: ut
uidet̃. Igit̃ eadẽ facilitate contẽnit̃: qua ꝓbat̃.

¶ Præterea. Ex ſolo ſenſu litterali diuinaꝝ lit
terarũ ſumit̃ efficax argumẽtũ: ut inqt. B. Au-
guſtinus: ſed expoſitio ꝓfatarũ epiſtolarũ de
tali correctione: nõ eſt ſecundũ ſenſum litte-
ralẽ: Igit̃ inefficax: & ꝑ cõſequẽs nõ ↄueniẽs.

¶ In oppoſitũ eſt: qđ Doctoꝝ cõis expoſitio
tenet i principio ſecũdi capituli Apocalipſis:
ubi dicit̃ ꝙ in tota pte ſeq̃ntis operis Apoca
lipſis ꝑrio informat̃ eccleſia quãtũ ad mores
& corrigit̃: ſecũdo reuelant̃ ſecreta futura.

¶ RESPONDEO DICENDVM: ꝙ finis
libri Apocalipſis: & interꝓtatio nominũ eccle
ſiarũ quaꝝ epis ſcribit. B. Ioãnes i Apocalipſi:
ac ea q̃ ibidẽ ſcribunt̃: rõnabiliter nos cogunt
dicere ſub typo eccleſiarũ ſeptẽ corrigi ſeptẽ
ſtatꝰ eccleſiæ: ac i moribꝰ informari. Verũ qa:
ut ꝓbabiliter coniicere poſſumꝰ: nos i fine ſex
ti ſtatꝰ: aut in pricipio ſeptimi ſumꝰ. de corre
ctione horũ duoꝝ dicẽdũ eſt cæteris omiſſis.

¶ SCIENDVM itaqꝫ ꝙ. B. Ioãnes ſcribens
Angelo Phyladelphiæ iuxta ſenſum litteralẽ:
ſcribit Sãcto Quadrato ep̃o: q fuit doctor ꝓ-
clariſſimꝰ: & ſub Adriano fidei defenſiões cõ
ſcripſit: ut teſtat̃ Euſebiꝰ i q̃rto libro eccleſia
ſticæ hyſtoriæ: Monet aũt illũ dicẽs: Ecce de-
di corã te oſtiũ apertũ qđ nemo põt claudere:
qa modicã hẽs uirtutẽ & ſuaſti uerbũ meũ:
& nõ negaſti nomẽ meũ. Ecce dabo de ſyna
goga q dicũt ſe iudeos eſſe & nõ ſunt: ſed mẽ
tiunt̃. Ecce faciã illos ut ueniãt: & adorẽt ante
pedes tuos: & ſcient qa ego dilexi te: Quoniã
ſeruaſti uerbũ patientiæ meæ: & ego ſeruabo
te ab hora tentationis: q̃ uẽtura ẽ in orbẽ uni
uerſum tentare habitãtes i terra. Quibus uer
bis iuxta ſenſum allegoricũ nõnulla ponunt̃
ſexto ſtatui: q ut dictũ fuit: incepit ſub Beatis
Dñico & Franciſco reformatoribus eccleſiæ:
Quos ſequuti ſunt multi ordines eiuſdẽ mo
di uiuẽdi. Huic itaqꝫ ſtatui ꝓmittit̃: ut ex uer-
bis ꝓmiſſis allegorice expoſitis haberi põt: in
ter diuinarũ litterarũ abundãtiã: ꝓdicatio uer
bi Dei: ↄuerſio multoꝝ iudeoꝝ: que facta fuit
maxie in Hiſpania. Stabilitas i fide ↄtra hereti

eos: & tpe ſciſmatū.Et q in hoc ſtatu nō ueniet Antixps: ſicut multi opinati ſunt. Quæ oīa hac tēpeſtate eueniſſe hyſtoriæ docent.

¶CIRCA SEPTIMVM & ultimū ſtatū deſignatū p Epm eccliæ laodicēſis ſciēdū q.B. Io.Apoc.iii.in hæc uerba pſato Epo ſcribit:& Angelo laodiciæ eccliæ ſcribe:Hec dicit Amē teſtis fidelis & uerus:q eſt principiū creaturæ Dei:Scio opa tua:qa neqꝫ frigidus es:neqꝫ calidus.Vtinā frigidus eſſes aut calidus:ſed qa tepid⁹ es īcipiā te euomere ex ore meo.Quia dicis diues ſū & locupletatus:& nullius egeo. Et neſcis qa tu miſer es:& miſerabilis:& paup: cecus:& nud⁹. Suadeo tibi a me emere aurū ignitū & pbatū ut locuples fias:& ueſtimētis albis induaris:ut nō appeat ɔfuſio nuditatis tuæ.Et collirio inunge oculos tuos ut uideas. Ego quos amo arguo:& caſtigo. Emulare ergo & pniam age:Ecce ſto ad oſtiū & pulſo:Si qs audierit uocem meā & apuerit mihi ianuā intrabo & cœnabo cū illo:& ipſe mecū.Quibus uerbis ſeptē ɔditiões inuuūt futuri ſeptimi ſtatus iperii militātis eccleſiæ : de qbus habes diffuſe ī qſtiōe ſecūda ſeqntis imediate tituli.

¶Ad primū ergo dicēdū eſt : q licet Beatiſſima Virgo atqꝫ Apoſtoli nō defecerint ī feruore charitatis:alii tñ multi defecerūt.Vñ & pfectiſſimā regulā de modo uiuēdi uēditis oib⁹ bonis:uniuerſaliter nō obſeruare fuerūt coacti. Multi quoqꝫ magnis hereſibus ea tempeſtate dedere initiū:ut patet in hyſtoriis.

¶Ad ſecūdū dicēdū:q multi doctores ut Albertus:Petr⁹ Aureoli:ac Nicola⁹ de Lyra gloſis inītētes ſanctoꝝ huic expoſitioni herēt:quis nō ita pticulariter loquant.Eſt quoqꝫ ueriſimilis ac textui ɔformis:ut dictū eſt.

¶Ad tertiū dicendū:q ex ſolo ſenſu diuinarum litterarū ſumit efficax argumētū ad aliquid probandū in fide:ad ædificationē uero motū ab omnibus ſenſibus.

¶Titulus ſecūdus:de euentibus ſub uaria tēpeſtate ſtatuū Impii militantis eccleſiæ.

DEINDE ɔſiderandū eſt de euentibus ſub uaria tēpeſtate ſtatuū Imperii militātis eccleſiæ. Circa qd prio ɔſiderabit de euentib⁹ circa xpm imperatorē maximū: ſcdo de his q eueniunt ī ipſo iperio militātis eccleſiæ.Ad quoꝝ explanationē quærunt tria.

¶Prio.An xps ī oī tēpeſtate ſtatuū uniformiter ſedeat in throno Imperii militātis eccleſiæ.

¶Secundo . An euentus ſub uaria tēpeſtate ſtatuū Imperii militantis eccleſiæ poſſint aliquo modo ex diuinis litteris præcognoſci.

¶Tertio.An euēt⁹ ſub uaria tēpeſtate ſtatuū Impii militātis eccleſiæ ſub aliquo certo numero cōprehendi poſſint ex litteris diuinis.

¶An Chriſtus in omni tēpeſtate ſtatuū uniformiter ſedeat in throno Imperii militantis eccleſiæ.Quæſtio prima.

AD primā qſtionē ſic pcedit. Videt q xps in omni tēpeſtate ſtatuū nō uniformiter ſedeat in throno Imperii militātis ecclíæ.

¶Primo qdem.Vniformitatem ſeſſionis deſignat uniformitas effectuū a throno exeuntiū:ſed nō exeūt in oī tēpeſtate ſtatuū uniformes effectus a throno Chriſti:ut patet.& figuratiue habetur Apoc. iiii.ubi dicit. Et de throno pcedebāt fulgura: & uoces & tonitrua.Ergo nō uidet xps uniformiter ſedere ī throno Impii militātis ecclíæ.

¶Præterea:Sicut ſe habet ſol ī gubernatiōe celorū & ɔſeruatiōe ac pductiōe rerū naturaliū ita & xps:q ſoli aſſimilat in Impio militantis eccliæ, ſed ſol nō tenet uniformē motū. Nā dicit in ſecundo de gñatiōe:q ſcdm acceſſū uel receſſum ſolis ī circulo obliquo fiunt gñationes & corruptiões apud nos.ergo nec xps uniformē ſeſſionē. Similitudo amplius patet pſal.qntodecimo.In ſole poſuit tabernaculū ſuū:& ipſe tāqꝫ ſpōſus pcedēs de thalamo ſuo.

¶Præterea.Chriſt⁹ ſemp ambulare dicit ī oī tēpeſtate ſeptē ſtatuum ecclíæ . Nā Apoc.ii. dicit . Hec dicit q tenet ſeptē ſtellas ī dextera & ambulat ī medio candelabroꝝ aureorū.ergo nō uidet dicēdum q uniformiter ſedeat.

¶In oppoſitū ē qd hētur Apoc.iiii.& ecce ſedes poſita erat in cælo:& ſupra ſedē ſedes. exponit autē cōiter q ſedes ſit eccleſia.unde haymo ibidē ait.Eccla q eſt ſedes dei:licet ī hac carne uerſet tñ mēte iā celū inhabitat. Sedēs ēt eſt xps:cui⁹ uniformitatē ſedēdi inuit Apls cū paulo īferi⁹ dicit:& requiem nō hēbāt die ac nocte dicentia Sāct⁹:Sāct⁹:Sāctus Dñs Deus oipotens: q erat:& q eſt:& q uēturus eſt.

¶RESPONDEO, dicendum:q uniformitas ſedendi eſt uniformitas impandi:q attendi pōt tripliciter:prio qdē in pſona impantis

xpiſti q pp diuinitatē & btitudinē pfectā aniæ & corporis:nulla pōt eſſe difformitas.

SECVNDO i mō impandi:i quo decē te piunt uniformitates:iuxta decē uniformitates i celeſti hieruſalē reptas.Nouē ſūt nouē ordinū āgeloꝝ: decia ē hoium ab āgelis ſaltim di uerſitate naturæ diſticta.Itidē ad ſimilitudinē decē corpoꝝ celeſtiū: quoꝝ motu i uariabili gubernant iferiora.Sunt.n.decē orbes.ſ.ſeptē planete:cælū ſyderū qd firmamētū dicit:cælū aqueū & cælū chriſtalinū.ut Ptolemeus &.S. Thomas i.ii.di.xiiii.aſſerūt.Ad iſtar quoq; decē pceptoꝝ qbus hoium uita recte gubernat.

Pria itaq; uniformitas ē aptionis.Semp.n. patet oibus porta igrediendi Imperiū militātis ecclīæ:pp duo.pmo pp ſacramētoꝝ ꝯtinuā & uniuerſalē efficaciā.Ideo ſacramētū Baptiſmi aſſimilat mari. Apoc.iiii.& i ꝯſpectu ſedis tanq̄ mare uitreū ſimile criſtallo . ſecūdo pp ſcripturarū clarā itelligētiā.Apoc.iii.Ecce dedi corā te oſtiū aptū:& puerbioꝝ.xxyii.Apta ſunt prata.Itē luce.xxiiii. Tūc apuit illis ſenſum:ut aperirent ſcripturas.

Secunda ē uniformitas directionis:pp ſciētiā ifalibilē:dicēte pſal.Ipſe.n.nouit abſcōdita cordis:& pp nunq̄ deſiturā recōciliationē.hic eſt.n.calix noui & eterni teſtamēti: q pro uobis eff…det i remiſſionē peccatoꝝ.Luce.xxii.

Tertia ē uniformitas iuriſdictionis:q̄ i pribus noui teſtamēti ab Apl̄is deſcēdit pſeuera tura uſq; i finē.Nā:ut ait S.Thomas i.iiii.con. gen.capl̄o.lxxyi.Manifeſtū ē ꝙ xp̄s i neceſſariis ecclīæ ſuæ nō defuit quā dilexit:& p ea ſanguinē ſuū fudit: cū & de ſynagoga dicat p dām.Quid ultra debui facere uineæ meæ & nō feci:Eſa.y.Nō ē igit dubiū qn ex ordi natiōe xpi un⁹ ecclīæ toti pſit:apud quē.ſ.reſideat auctoritas.B.Petri capitis Aploꝝum.Hāc uniformitatē ſignificauit.B.Io. Apoc.iiii.per xxiiii.ſeniores ſedētes i circuitu ſedis chriſti.

Quarta uniformitas ē punitiōis:i pena æterna:& tpali . Matth.yii.Ois arbor q̄ nō facit fructū bonū excidet(.ſ.p penā tpalē)& i ignē mittetur p æternā.pſal.lxxyi.Illuxerūt coruſcatōes tuæ orbi terræ:ꝯmota ē & ꝯtremuit terra.Apoc.iiii.Et de throno procedebāt fulgura & uoces:& tonitrua.

Quinta uniformitas ē ꝯſolatiōis p iſpiratiōes . Ego ſto ad oſtiū & pulſo.Apoc.iii.per uoces Can.ii.En dilectus meus loquit mihi: Surge amica mea:p ſeptē dona ſpūs.Et ſeptē lāpades ardētes ante thronū:q ſunt ſeptē ſpūs Dei glo. inte linearis. Dona ſpiritusſancti : q̄ accendunt & illuminant.

Sexta uniformitas ē ꝯgregatōis bonoꝝ & maloꝝ:Matth.xiii. Sinite utraq; creſcere uſq; ad meſſē.Et ex oib⁹ gētib⁹.Cōgrega nos de natiōib⁹ ut ꝯfiteamur noi ſācto tuo. pſal.cy.

Septia ē pdicatōis:hu…anitatis xpi:diuinitatis ei⁹:ac trinitatis diuinaꝝ pſonaꝝ.Quæ pdicatio exprimit p q̄tuor aīalia:idest doctrinā q̄tuor Euāgeliſtaꝝ repſentatoꝝ p q̄tuor aīalia.ſ.hoiem.bouē : leonē & aqlā.Quæ requiem nō hūt : ideſt nō ceſſabit pdicatio ſuæ doctrinæ die ac nocte:dicētia:ſanctus ſāctus ſāctus dūs Deus oipotēs:q erat:& q ē:& q uētur⁹ ē.Apoc.iiii.Hinc cōe ē dictū.Eſt hō Mathe⁹:uitul⁹ lucas:leo March⁹. Virgo Ioānes auis:quattuor iſta De⁹.ē .n. hō dū uiuit : dū morit ut uitul⁹ imolat⁹:dū reſurgit leo.Auis quando ſuperna petit.

Octaua uniformitas ē laudationis uoce & ope.Apoc.iiii. Et cū darēt illa aīalia gloriā & honorē & benedictionē ſedēti ſup thronū uiuenti i ſecula ſeculoꝝ:pcidebāt uiginti quattuor ſeniores ante ſedentē in throno & adorabant uiuentē in ſecula ſeculoꝝ:& mittebāt coronas ſuas ante thronū dicētes . Dignus es dn̄e deus nr̄ accipe gloriā.Vbi Gregori⁹ ait. Coronas ante thronū Dei mittere:ē certaminū ſuoꝝ uictorias nō ſibi tribuere: ſed actori. Vt ad illum referant gloriā laudis: a quo ſe ſciunt uires accepiſſe certaminis.

Nona & decia ſunt uniformitas dationis legū naturalis & euāgelicæ. Nā Ius naturale ē cōe apd oēs:ut ait Iſidor⁹ i libro ethymo logiaꝝ.Vna.n.ē lex naturæ apud oēs & imutabilis:ut pbat.S.Thomas pria.ii.q.xciiii.Pariter lex euāgelii duratura ē uſq; i finē ſeculi.Hinc ait.S.Thomas pria.ii.q.xcyi.ar.iiii. Statui noue legis nullus alius ſtatus ſuccedet:Qd qdē ibidē angelice probat .

Tertio pōt attēdi uniformitas impandi ex pte eoꝝ qbus imperat:& hoc mō nō ē uniformitas ſed difformitas:ſcdm ꝙ Impiū militātis ecclīæ diuerſificatur ſcdm diuerſa loca & tpa & pſonas:inq̄tū gr̄a ſpūſſancti pfecti⁹ uel minus pfecte hētur ab aliqbus:& diuerſa eueniunt a tpibus retroactis.Nō ē tn̄ expectandū ut aliqs ſtat⁹ ſit futurus:i quo gr̄a ſpūſſācti p fectius heat q̄ hacten⁹ hita fuerit:& maxie ab Apl̄is:q primitias ſpūſſācti acceperunt:& tpe pri⁹ & ceteris abūdātius:ut dicit gloſa.ad Ro. yiii.Et p hec patet rn̄ſio ad prium & ad ſcdm.

Ad tertiū ergo dicēdū ē:ꝙ āmbulatio & ſeſſio dicunt hic metaphorice:ideo utraq; nō in ꝯgrue xpo ꝯpetit.Inde Aymo ibidē ait . Ambulat dn̄s i medio cādelabroꝝ:qn dona gr̄æ

ſuæ illis diffundit: ſedet uero qñ ſinguloꝝ merita diiudicat ratione᷑ exige᷑s de muneribꝰ collatis: ſtat ét certa᷑tes adiuua᷑do. Hec Aimo. Pariter xp̄s aliqñ dr̄ eé ĩ medio Impii milita᷑tis ecclı̄æ: Apoc. v. Et uidi: & ecce ĩ medio throni & q̄tuor aı̄aliũ & ĩ medio ſenioꝝ agnũ ſta᷑te᷑: aliqñ át ĩ circuitu. pſal. cxxiiii. Dn̄s ĩ circuitu populi ſui: ex hoc nũc & uſq ĩ ſeculũ. Sed hoc nõ ĩ ꝯuenit. Ná ē ĩ medio Impii milita᷑tis ecclesiæ: ut p̄ſide᷑s ꝑ opus creatiõis. In initio tu dñe terrá fundaſti: & opa manuũ tuaꝝ ſũt cæli. pſal. ci. ut doce᷑s: ꝑ opꝰ rede᷑ptiõis ab aı̄aliꝰ deſcriptũ. Matth. xi. Diſcite a me: ut iudica᷑s: ꝑ opus glorificatiõis. Matth. ultimo. Data eſt mihi oı̄s ptás. In circuitu uero Imperii milita᷑tis ecclı̄æ eſt ambie᷑s & adiuua᷑s. pſal. xxvi. Dn̄s mihi adiutor: nõ timebo qd faciat mihi hõ.

¶ Vtrũ euẽtus ſub uaria te᷑peſtate ſtatuũ Imperii milita᷑tis ecclı̄æ poſſint aliquo mõ ex diuinis lr̄is p̄cognoſci. Quæſtio Secũda.

AD ſecũdá q̄ſtione᷑ ſic ꝓcedit. Videt ꝙ euẽtꝰ Impii milita᷑tis ecclı̄æ nullo mõ poſſint ex diuinis lr̄is p̄cognoſci. Prĩo q̄de᷑ qñ ꝓphetia ceſſauit. Matth. xi. Oẽs ꝓphetiæ & lex uſq ad Ioáne᷑. ergo uidet ꝙ nullo mõ tales euẽtus p̄cognoſci poſſunt. ¶ Præterea. Si futuri euẽtus ſub uaria te᷑peſtate ſtatuũ Impii milita᷑tis ecclı̄æ poſſe᷑t aliquo mõ p̄cognoſci ex diuinis lr̄is: p̄cipue eſſent illi q ſunt maximi põderis: ſicut reædificatio ciuitatis hieruſale᷑: cuiꝰ deſtructione᷑ p̄nũciauit ſaluator: luce. xvi. Et nõ relinqnt ĩ te lapidem ſup lapide᷑ q nõ d̄ſtruat: ſicut multe hereſes & ſepatio multaꝝ nationũ: & p̄cipue grecoꝝ ab unitate ecclı̄æ: ſicut tráſlatio Impii ꝑ eccleſiá a grecis media᷑te pſona Caroli magni in germanos: Ite᷑ pſequutio quá ĩtulit Mahumeth diuerte᷑do multas ꝓuı̄cias a fide xp̄i & ad nouá ĩfidelitatis lege᷑ ꝯuerte᷑do: ſed iſti nõ fuerũt p̄cogniti: alias ĩaniter uiderent poſiti ĩ diuı̄s lı̄is ſi potuiſſe᷑t p̄cognoſci: & ñ fuiſſe᷑t p̄cogniti: ergo nulli tales ex diuı̄s lr̄is pñt p̄cognoſci. ¶ Præterea. Inſtitutio diuerſaꝝ religionũ: acq̄ſitio Impii Romani: multiplicatio doctoꝝ: ĩnouatio ceremõiaꝝ ſunt p̄clariora q̄ euenerũt ſub uaria te᷑peſtate ſtatuũ Impii milita᷑tis ecclı̄æ: q̄ tñ nõ fuere p̄uiſa. ergo nõ uidet ꝙ ſub uaria te᷑peſtate ſtatuũ Ipii milita᷑tis ecclı̄æ euẽtꝰ poſſit aliquo mõ ex diuı̄s lr̄is p̄cognoſci. ¶ In oppoſitum ē: ꝑ ait Ap̄ls. ii. ad Thimoteum. iii. In nouiſſimis diebꝰ inſtabunt tp̄a ꝑiculoſa: & erunt hoı̄es ſeipſos amantes: cupidi: elati: & cetera. Quibus uerbis multi euẽtꝰ in Imperio militantis eccleſiæ exprimuntur. ¶ Reſpondeo dice᷑dum. In hac q̄ſtiõe ſunt p̄notáda nõnulla: deı̄de ſatiſfacie᷑dũ in q̄ſito. ¶ ITAQVE PRIMO aduerte᷑dũ: ꝙ p̄cognitio futuroꝝ ĩ Impio ecclı̄æ utilis ē ad patie᷑ter toleráda aduerſitates. Io. xv. Meme᷑tote ſermõis quẽ dixi uobis. Nõ ē ſeruus maior dño ſuo. Si me pſequuti ſũt: & uos pſeq̄ntur. Ad fide᷑ firmádá: Io. xiii. Amẽ dico uobis priꝰ q̄ fiat: ut cũ factũ fuerit credatis: Ad caritate᷑ cuſtodie᷑dá. Io. xvi. Sed hec loquutꝰ ſũ uobis: ut cũ uenerit hora eoꝝ reminiſcamini: qa ego dixi uobis. Hæc át uobis ab initio nõ dixi: qa uobiſcũ erá. Ad ſpe᷑ quoq ſtabilie᷑dá Io. xvi. In mũdo p̄ſurá he᷑bitis: ſ; ꝯfidite: ego uici mũdũ. Cũ át ut ſupra dictũ ē: xp̄s ĩ oı̄bꝰ utilibꝰ & neceſſaris Impio milita᷑tis ecclı̄æ nõ deficiat: cũ illud gubernet Matthei ultı̄o. Ecce ego uobiſcũ ſum uſq ad ꝯſumatione᷑ ſeculi: dice᷑dũ ē: ꝙ ĩ diuinis lr̄is oı̄a q̄ ad ſtabilie᷑dũ ꝯſeruádũ q hoc Impiũ neceſſaria aut utilia ſũt ꝯtine᷑t. Inde Gilbertus ĩ ꝓlogo ſup Apoc. ait. Propterea uide᷑s Deus pr̄ tribulatiões quas paſſura erat ecclı̄a ab Ap̄lis fũdata ſupra petrá xp̄m: ut minus timeat: diſpoſuit una cũ filio & ſpũ ſancto eas reuelare. Reuelauit át tota trinitas xp̄o ſecundũ humanitate᷑: Chriſtus uero Ioáni ꝑ angelũ: Ioánes eccleſiæ. Ea uero: q̄ in diuinis litteris uentura ſignificátur indubie uenient: & abſolute ſic erit: ita ꝙ nõ eſt ꝓphetia cõminatiua aut ꝯditiõata ſicut fuit illa Ionæ ꝓphete: de ſubuerſiõe Niniue: Vñ Matth. xxiiii. Celũ & terra tráſibũt: uerba át mea nõ tráſibũt. ¶ Prænotádũ. ſc̄do. ꝙ cũ magna difficultate futura ſcire poſſumus ex diuinis lr̄is. Prĩo quide᷑ ꝑ altitudine᷑ ſn̄iarũ quas in oı̄ loco liber diuinaꝝ ſcriptuarũ ꝯtinet. Eccle. prĩo. Altitudine᷑ celi & latitudine᷑ terræ: & ꝓfundũ abyſſi idest ſcripturæ qs dime᷑ſus eſt. ii. ꝑ multiplicitate᷑ intelligentiarũ. Inde. B. Hiero. ad Paulinũ de Apocalipſi loq̄ns ait. in uerbis ſingulis multæ late᷑t intellige᷑tiæ. iii. ꝑ obſcuritate᷑ myſteriorũ. Eſaie. iiii. Secretũ meũ mihi. iiii. ꝑ uelamen poſitũ ſup facie᷑ legentium quo uelámine chriſtũ diuina pſoná te᷑ in ſacris uoluminibꝰ aut nõ pfecta fide intuent: aut debili caritate diligũt: propriis inte᷑dentes: & amore᷑ eccleſiæ ſuæ nõ magni facie᷑tes. Inde Paulus de iudeis: ſecũde ad. Cor. iii. vſq hodie cum legit Moyſes: uelame᷑ eſt poſitũ ſupra corda eorũ. Auferedũ igit eſt uelame᷑ totis conatibꝰ: atq omni ſtudio deſudandũ eſt pro caritate ac ueritate Impii militantis eccleſiæ. Hæ uero

quépiá decipiat amor ꝓprius: aut de ingẽió ſuo fiducia: adherendú eſt expoſitioni ſanctorú & gloſarú nõ improbatarum: ceu ſapientiſſime mandát nobis in ordine ꝑdicatorum noſtræ ꝯſtitutiones: Sic.n. in difficillimorum ueritate dignoſcenda ꝓcedendú ẽ: ſic quoq; egere ſanctiſſimi doctores eccleſie: ꝑſertim diu⁹ Augũs ꝯtra Iulianũ. ita eccleſia fecit i ꝯcilio lugdunẽſi: in quo Gregori⁹ decim⁹ ꝯtrouerſiam inter latinos & grecos obortam per auctoritates ſanctorú determinauit: ut hẽt in libro. vi. de ſumma. tri. & fi. ca. cap. fidei. idẽ. egit Clemẽs quintus in ꝯcilio Vienenſi determinás q̃ſtionẽ de effectu baptiſmi. Inde Inno. ſup capl'o Ne innitaris: ait. Qui ſeq̃t auctoritates ſanctorum: nõ põt de temeritate argui.

¶ Prænotádum. iii. q̇ difficultas ꝑfata multa habet ãnexa ſolatia. Aſſimilat̃ enim itineri Iacob: q lapſus ex itinere cũ nocte ſupueniẽte obdormiret lapide ſuppoſito capiti: magnũ ſolatiũ habuit uiſionis ſcalæ: in q̃ Angeli aſcẽdebãt & deſcendebãt: ut habet Ge. xxviii. Pariter hoc ſtudiũ: eſt uelut iter heliæ: cui ab Angelo ſolatiũ panis ſubcinericii ꝑſtitũ fuit. tertii. Regum. xix. I tem itineri Thobiæ: quẽ Raphael Archãgelus in oibus ꝓtexit. Habet itaq; ea difficultas i ſolatium dulcedinẽ uerborum ſacre ſcripturæ pſal. xv. Deſiderabilia ſup aurum & lapidẽ ꝓcioſum & dulciora ſup mel & fauũ: Varias imagines: ſimilitudines: ac tropologias: ex q̃bus magnũ gaudiũ ꝓueit timẽtib⁹ dñm. pſal. xxx. Quã magna multitudo dulcedinis tue dñe: q̃ abſcõdiſti timẽtibus te. Et hæc dixeri ꝑter fructus meritorum ĩexcogitabiles.

¶ QVANTVM ad ſm dico q̇ futuri euẽt⁹ põt ꝯſiderari i gñre: aut i ſpecie: aut i idiuiduo. In gñe qdẽ: ut futuras eẽ tribulatões: calamitates & bella. In ſpecie: ut tribulatiões tyrãnorũ occidẽtiũ xpiãos: hereſum: & malorũ ꝯtra bonos. In idiuiduo uero q̃ñ i ꝑticulari futura aliq̃ tribulatio ꝑnũciat̃: ut puta ꝑnũciatio ſubuerſiõis Ieruſalẽ ꝑ Romãos: mortis uiolente. B. Petri: ꝑſequutõum. B. Pauli. Si itaq; i gñe accipiãtur euẽtus ſub uaria tẽpeſtate ſtatuum Impii militãtis neceſſe ẽ dicere q̇ oẽs põt præcognoſci ex diuĩs litteris. Ná tales euẽtus aut ſtatum tẽporalẽ Impii militãtis eccl'iæ reſpiciũt: aut ſpiritualẽ. & utriq; aut ſunt ꝓſpi: aut aduerſi. ꝓſpi & tꝑorales aut reſpiciunt principes & rectores: aut reſpiciunt ſubditos & inferiores. Sunt ãt fœlices Reges & pricipes ſi aduerſarios ſupent: ſi bella iteſtina extinguãt: ſi ſcis legibus populos gubernẽt: ſi poſteris filios relinq̃re ſpent rectores: ſi a populis diligatur.

Futurum itaq; Impium militãtis eccl'iæ tẽpotale & ſpũale traditurus Chriſtus. B. Petro ac ſucceſſoribus eius dixit: Et ego dico tibi: Tu ẽs Petrus: & ſup hãc petrã ædificabo eccl'iam meã. Stabile itaq; ẽ Impium militãtis eccl'iæ: Et portæ iferi nõ ꝑualebũt aduerſus eã. Ergo aduerſantia ſupabit iterna & externa: tẽporalia ac ſpũalia. Et qdcũq; ligaueris ſup terram erit ligatũ & i cælis: & qdcũq; ſolueris erit ſolutũ. Igit̃ legib⁹ ſanctis: utpote quas De⁹ apꝓbat: ſubiectũ populũ gubernat̃. Filios poſt ſe relinq̃t Chriſto ꝯſeruãteſq; ut ſupra dictũ eſt: i neceſſariis nõ deeſt ſuæ Eccl'iæ. Dauid quoq; ꝑnũciãte: Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii: ꝯſtitues eos pricipes ſup oẽm terrã. Deĩde amorẽ populorum ſubinfert: Propterea populi ꝯfitebunt̃ tibi: i æternũ & i ſeculũ ſæculi pſal. xliiii. Aduerſa ãt tẽporalia ſunt: cum Reges ac pricipes occiduntur: aut regnis eiciunt̃: aut bella patiunt̃: cũ errabũdi deuagant̃: cũ populi ſeducũt̃. Quæ futura i Impio militãtis eccl'iæ ꝑdixit Chriſtus: dicẽs Math. xiii. Multi enim ueniẽt i noĩe meo dicẽtes q̇a ego ſum: & multos ſeducẽt. Cum audieritis bella & opiniões bellorum: ne timueritis: oportet. n. hæc fieri primũ. Multa quoq; i eodẽ cap. ẽt de aduerſitatibus ſpũalib⁹ dicunt̃: ꝑcipue ubi dr̃: Exurgẽt n. pſeudo ꝓphetæ: & dabũt ſigna & portenta ad ſeducẽdos ẽt ſi fieri põt: electos. Quãuis ãt ampliora ĩducere poſſem⁹ ex diuinis litteris: q̇a tñ ſupfluit: q̇ ab oibus fere ꝯcedat̃ in gñre fuiſſe ꝑnũciatã oĩa Impii militãtis ſtatũ ꝯcernẽtia ad euẽt⁹ ſecundũ ſpẽm deſcendemus.

¶ RELICTIS VERO ꝑteritis niſi inq̃tũ ſimul cũ futuris ꝑnũciant̃: dicemus de his q̃ uẽtura ſunt ſecũdũ expoſitionẽ doctorum ſup lib. Apoc. B. Io. Euãgeliſtæ ab hac tẽpeſtate uſq; ad tẽpus tribulatiõis Antixpi: Vbi q̃dã repientur dicẽda i ſeq̃ntibus titulis q̃ ſpectãt ad ꝑſentẽ. hoc fiet ne ꝯfundat̃ ordo diuinæ Apocalipſis & diſtincti⁹ ac ſecurius tãta myſteria i lucẽ utcũq; ꝓdeãt ſuffragãte Chriſto maxĩo.

¶ Sit itaq; prima ꝓpoſitio declarãs euẽt⁹ futuros. Impiũ militãtis eccl'iæ ſꝑ ꝓliabit̃ aduerſ⁹ gladiũ materialẽ: hereſes & hypocritas: ꝯtra q̃ ſingulari certamĩe uiſum fuit aliq̃ñ pugnaſſe. Probat̃ ſecũda ps ꝓpoſitiõis. ſ. q̇ Impiũ militãtis Eccl'iæ q̃ñq; ſingulare certamẽ uiſũ fuerit ſubiiſſe ꝯtra gladiũ materialẽ: hereſes & hypocritas. Nã ex hyſtoriis didicimus decem ꝑſequutiões excitatas ꝯtra Eccl'iam: ſub quibus gladio materiali inumeri interẽpti ſunt. Cepit ãt hoc certamẽ ſub Nerone Cæſare: & durauit uſq; ad tẽpora Cõſtãtini Magni: In-

termedio uero tēpoꝛ fuerūt nouē pſequutio
nes: Scda ſub Domitiāo: Tertia ſub Traiano:
Quarta ſub Antonio: Quinta ſub Seuero:
Sexta ſub Maximiāo: Septīa ſub Decio: Octa
ua ſub Valeriāo: Nona ſub Aureliano: Decia
ſub Diocletiano Impatoribus: q̄ ſignificanē
p beſtiā hn̄tē decē Cornua: Danielis q̄nto: ut
ait. B. Aug. xviii. de Ci. Dei. Secūdū certamen
ſingulare fuit ꝯtra hereticos: Et hoc quoq; cer
ramē i hyſtoriis manifeſtiſſimū ē. Inde Glo.
Apoc. vi. Vidēs diabolus ſe p aptos pſecuto-
res nō ꝑfeciſſe: imittit hereticos: q falſis rōibꝰ
ꝯtēdāt: & facilius decipiāt. Tertiū certamē ſin
gulare fuit ꝯtra hypocritas: de quo dn̄s dixit
Math. vii. Attēdite a falſis ꝓphetis: q ueniunt
ad uos i ueſtimētis ouiū: intrinſecus āt ſunt
lupi rapaces. Inde gloſa interlinearis ſup uer
bo cū apuiſſet ſigillū quartū: ait: Vidēs diabo
lus nec p aptas tribulatiōes: nec p aptas here-
ſes ſe poſſe ꝑficere: ꝓmittit falſos fratres: q ſub
habitu religiōis obtinēt naturā eq ruffi & ni-
gri. Hæc tria certamina ſingularia ſignāt tres
eq egreſſi poſt equū albū cui data ē corona
& arcus: & exiuit uincēs ut uinceret: ut expo
nit glo. Apoc. vi. cap. Deinde ꝓbatur pria pars
ꝓpoſitiōis. ſ. q̄ iſta tria certamina ſēp erunt i
eccl̄ia: iuxta illud Saluatoris. In mūdo pſſurā
hēbitis. De bello qdē ꝯtra gladiū materialē
hētur Apoc. vi. ubi aīabus ſanctoꝝ ultimā re-
ſurrectionē cupientibus dictū fuit ut reqeſce
rēt adhuc modicū tp̄s: donec ꝯpleātur ꝯſerui
eoꝝ: & fratres eoꝝ q iterficiēdi ſunt ſicut & il
li. De hereſibꝰ inqt Apl̄s: & nos dclarauimꝰ
in prio libro: oportet hereſes eē. Hypocritæ
ſunt falſi fratres: & xp̄iani ꝑuerſi: q bōis ſemp
mixti pſeuerabūt uſq; ad diē iudicii: ueluti i
prio lib. diffuſiꝰ ꝓbatū ē. Nullā quoq; ætatē
impii militātis Eccl̄iæ: ab his bellis fuiſſe imu
nē docēt hyſtoriæ. Quottidie quoq; hoīum
inouatur malitia: ſubcreſcūt hereſes: atq; ifide
les gladio: fideliū regiōes occupare nituntur.

¶ Secūda ꝓpoſitio: Chriſtꝰ i ſuis electis ſem
per uictorioſus euadet in tribꝰ pdictis certa-
minibꝰ: ꝓbaē: Tū pp ptātē Chriſti æternā &
uniuerſalē. Danielis. vii ptās eius ptās eterna.
Matth. ultio. Data ē mihi oēs ptās in cælo &
iterra. Tū pp ꝓmiſſionē factā electis ſuis. Lu-
cæ. xxii. Dabo uobis os & ſapiam: cui nō po
terunt reſiſtere oēs aduerſarii uſi. Tum pp re
uelationē factā. B. Io. Euangeliſtæ de uictoria
ſedētis ſup equū albū: p quē ſignificaē Chri-
ſtus uictor in tribus iam dictis certaminibus.
Sic. n exponūt Gloſa: uenerabilis Beda: Alber
tus magnus: ac multi alii doctores catholici.

¶ Tertia propoſitio: Arma qbus uictoriā ob
tinet Impiū militātis eccleſiæ aduerſus pdi
ctos tres aduerſarios: ē pdicatio Reſurrectōis
Saluatoris: paſſionis eius: humanitatis & diui
nitatis. Senſus uero ē huius ꝓpoſitionis: q̄
tēpore gladii materialis magis Spūſanctus fa
ciet q̄ in ipio militātis eccl̄iæ pdicabiē paſſio
ac reſurrectio Saluatoris q̄ cæteris tēpoꝛibus.
Similiter tēpore hereticoꝝ magis pdicabitur
humanitas Chriſti: circa quam pcipue ortæ
ſunt hereſes in eccl̄ia. Tēpore uero hypocrita
rū magis pdicabiē diuinitas Chriſti: cuiꝰ uirtu
te hypocritaꝝ uirtus ſupabiē. Patet iſta ꝓpoſi
tio: Nā B. Ioānes euāgeliſta Apoc. vi. dicit ſe
audiſſe i egreſſu equoꝝ uocē q̄ttuor aīaliū: p
q̄ ſignificaē quadruplex ordo pdicatoꝝ reſur
rectionis: paſſionis: humanitatis & diuinitatis
Chriſt: ſecūdū expoſitionē Alberti Magni ſe
q̄ntis gloſā: & uenerabilis Bedæ iterpretationē.

¶ QVARTA ꝓpoſitio ē ſecūdū expoſitio
nē eoꝝ: q dicūt p ſeptē ep̄os ſeptē eccl̄iaꝝ ſi-
gnificari ſeptē ſtatꝰ Impii militātis Eccl̄iæ p
cedētes tp̄s Antixp̄i: ut dictū ē i titulo pcedēti.
Iſtæ ꝯditiōes erūt decurſus eccl̄iæ uſq; ad ui
cinū tp̄s apparitiōis Antixp̄i. Pria: erit cognitio
maieſtatis Chriſti Impatoris: q̄ erit euidētior
in hoc tp̄e q̄ in pteritis. Et hæc ꝯditio ē ualde
ratiōabilis: Quō in fine ēt naturaliū cognoſci
mꝰ pfectionē ordinatoꝝ ad finē. Secūda: erit
inuētio magnæ tepiditatis i rectoribus Impii
militātis Eccl̄iæ. Eſt āt tepiditas mediocritas
q̄dā inter bonū & malū. Bonitas. n. p calidita
tē ſignificaē: qm̄ i dilectōe & charitate ꝯſiſtit:
Malitia āt apta p frigiditatē repſentaē. Qui er
go i apto malꝰ nō ē: ſed bonis opibꝰ exteriꝰ
fulget: & iterius charitate caret: aut illam ſæ-
penumero perdit pp lapſum i mortale: quis
ēt ſæpius reſurgat: merito tepidꝰ a diuina ſcri
ptura noīatur. Hi tepidi difficiliꝰ ad ſonū uer
bi Dei ꝯuertunē: ut notat Albertus Magnus
ſingulariter ſup Apocalipſis. iii cap. Tertia: erit
ubertas diuitiaꝝ tēporaliū ac ſpūaliū: puta ſci
entiaꝝ oīum diuinaꝝ & humanaꝝ auctorita
tis tēporalis & apl̄cæ. Quarta: erit carētia uera
rū diuitiaꝝ: uel potius charitas: ſiue egeſtas: q̄
ſunt ſpūalis itelligētia diuinaꝝ litteraꝝ: boni-
tas moꝝ ex ſpūali ſanitate ꝓcedēs. Quinta:
erit defectus religioſoꝝ in feruore charitatis:
populoꝝ i publicis peccatis: Doctoꝝ & pdi-
catoꝝ i bonis doctrinis: qm̄ a pdicatiōe quat
tuor aīaliū deuiātes ad fabulas & inanē do-
ctrinam conuertentur. Sexta: erit euētus ma-
gnarum tribulationum: q erunt ad correctio
nem: & non ad deſtructionem. Septima: erit

nūer⁹ ſanctorū Dei quorum latebit ſanctitas.

¶ Probanē uero iſta futura: ſtāte ueritate ex poſitiōis itroductæ: q̄ licet nō ſit euidēs nō tñ uideē hēre neceſſarias iprobationes: Nā ſecū dū pſatā interptationē: In epiſtola ſeptima ſcripta Epō Laodicenſi: corrigiē & ɔſolaē Im piū militātis Eccleſiæ i ultio ſtatu. ergo illi de fectus atq; illæ ɔſolatiōes tūc erunt: Niſi. n. ita eiſet: fruſtra corrigereē: aut ɔſolareē. Sed in p̄ ſata epſa pdicta ſeptē: ordinate ɔtinenē. Igiē illa eiūt: ſi uera ē pdicta expoſitio. Declaratur tā: quoniā ordinate illa ɔtineāē i ea epſa q̄ ha beē Apoc. iii. Et prima qdē ſatis patet. Ibidē. n. diciē: Hec dicit Amē: teſtis fidelis & uerus: q ē principiū creaturæ Dei. Amē qdē impſentia rū ſtat nō aduerbialiter: ſicut Io. yi. Amē amē dico uobis: ideſt uere. q modus ē apud ecclīā uſitatiſſimus: ſed noīaliter: ideſt ueritas icōmu tabilis. Solet āt apponi in fine ab eccleſia. Per quod inuiē: ꝙ in hoc ſtatu poſſumus ueritatē Chriſti ɔſiderare: q̄ iam p tot curricula ānorum ɔprobata fuit. Secūdo hētur: cū ait. Scio opa tua: qa neq; frigidus es: neq; calid⁹. Vtinā fri gidus eſſes aut calidus: ſed qa tepidus es inci piā te euomere ex ore meo. Nūq̄ uero debet denominari aliqua multitudo niſi fundamē tū denominatiōis ſaltē in multis repiaē. Neq; iſta egēt pbatione. Tertia ɔditio ſubinfertur dicēs: Quia dicis diues ſum & locupletatus: & nulli⁹ egeo. Quarta ɔditio ſubiūgiē cū ait: Et neſcis qa miſer es: & miſerabilis: & paup: & cæcus: & nud⁹. Quita ibi tangiē. Suadeo tibi emere aurū ignitū: q̄tū ad religioſos: & ueſti mētis albis iduaris: ut nō appareat ɔfuſio nu ditatis tuæ: quātū ad peccata publica populo rū. Et collirio inunge oculos tuos ut uideas: Nā colliriū paſſionē ſignat Chriſti: ut expōit Albert⁹ magn⁹: q̄ oculos doctorum illuminat: ſicut oculi Thobiæ fuerūt illuminati felle pi ſcis. Thobiæ. xii. Sextā tāgunt uerba ſeqntia: Ego quos amo corrigo: & caſtigo. Septima demū ibi poniē: Ecce ſto ad oſtiū & pulſo: Si qs audierit uocē meā & apuerit mihi: iāiam intrabo & cenabo cū illo. Sancti uero huius ſtatus uocanē trib⁹ amabilis Dñi: ceu iterpraē Laodicia Hic ē ſtat⁹ de quo dr̄. Math. xxiiii. Statim āt poſt tribulationē dierum illorum ſol ob ſcurabiē: & luna nō dabit lumē ſuū. Obſcura tio uero ſolis & lunæ incipiet imediate poſt decurſum hui⁹ ſeptimi ſtat⁹: ut hētur Apoc. yi. Hi ſunt dies de qbus uideē loq Apſs ſecū dæ ad Thymo. ii. In nouiſſimis dieb⁹ iſtabūt tēpora piculoſa: & erūt hoīes ſeipſos amātes: cupidi: elati: ſuperbi: blaſphemi: & reliqua.

¶ VERVM CIRCA euentus in particulari tacēdū potius q̄ aliqd dicēdū: cū ſecūdū ſcias ratiōales particularia ſint ab arte extranea. Si quis autem ingenio pclar⁹: ſpū magnificus: talia rimari cupiat: meminerit illi⁹ prophetici dicti: Dicite nobis q̄ uentura ſunt. ſ. i particu lari: & dicemus qa dii eſtis. Fateor ego ipſe cū timore & tremore præſentia me ſcribere.

¶ Ad primum ergo dicendū eſt: ꝙ oīs pphe cia de Chriſto uenturo in carne fuit uſq; ad Ioānem. Multæ ueræ ſunt prophetiæ de ſtatu Imperii militantis Eccleſiæ ēt poſt Ioānem: ut patet ſingulariſſime in libro Apocalipſis.

¶ Ad ſecundū dicendū: ꝙ ea q̄ ſunt maximi ponderis in imperio militātis eccleſiæ aut ex plicite aut implicite habentur ex diuinis litte ris: Et primo reædificatio ciuitatis Hieruſalē inuiē ſecūdæ ad theſalo. ii. cū de Antichriſto dicitur: Ita ut i tēplo Dei ſedeat: tāq̄ ſit De⁹. Deſtructū ē antē templū Dei: quod erat tem porib⁹. B. Pauli: iuxta uaticinium Saluatoris. Igitur neceſſario reædificanda hieruſalē inui tur. ut glo. ibidē expſſe deducit. Reliqua uero implicite pnunciantur a Saluatore cum ait. Matth. xxiiii. Et multi pſeudo pphetæ ſurgēt & ſeducent multos. Item ſecundū expoſitio nē multorum Doctorum a. B. Ioāne ordinate in Apocalipſi oīa ſpectantia ad ſtatū uniuerſalē pnunciantur: ut in ſequenti q̄ſtione dicetur.

¶ Ad tertium dicēdū: ꝙ Innouatio ceremo niarū in eccleſia & ampliatio cult⁹ diuini poſt apoſtolos pnūciata fuit: ſecūdū Petrū Aureo li ac multos alios pclaros interpretes. Apoc. viii. Nam ut aiunt. B. Io. poſt deſcriptionē per ſequutionū Eccleſiæ factarum per tyrānos ita ſcribit: & alius Angelus uenit & ſtetit ante altare hñs thuribulum aureum: & data ſunt ei incenſa multa: ut daret de orationibus ſancto rum omniū ſuper altare aureū: quod eſt ante thronum Dei. Et aſcendit fumus incenſorum de orationibus ſanctorum de manu Angeli coram Deo. Pro quorū uerborum intelligētia notant ꝙ Damaſus Papa ad inſtigationē. B. Hieronymi tēporibus Valentis Imperatoris: inſtituit ut in fine cui⁹libet pſal. cantareē: glo ria patri & filio & ſpiritui ſancto. Inſtituit ēt pſal. in eccleſia nocte dieq; cantari. & hoc eſt quod in hoc loco Io. prædixit. Dicit. n. ꝙ alius Angelus. ſ. Papa Damaſus: uenit & ſtetit ante altare ut impleret officium ſacerdotale: hñs thuribulū aureum: cor. ſ. deuotiōe & chari tate plenum: & data ſunt ei incenſa multa: ideſt liber pſalmorū: qui plenus eſt oratiōib⁹ feruētiſſimis & odoriferis. Vt daret: ideſt ordi

naret per totú orbem: de orationibus ſanctoꝝ
ante altare maieſtatis diuinæ: Et aſcendit fu-
mus incenſorú coram domino: quia hec con
ſtitutio fuit ſalubris Eccleſiæ: & multú placés
Deo. Accepit autem iſte Angelus thuribulum
aureú plenú igne altaris & miſit in terrá: quia
declarauit toti eccleſiæ ꝑ orbé diffuſæ q̃nta
deuotióe & charitate erga Deum: cor eius æ
ſtuaret: & exemplo eius facta ſunt tonitrua: &
uoces & fulgura: quia diuerſi ſancti illo tem-
pore ſurrexerunt: quorum quidam fuerunt
excellentes doctores ſignificati per uoces: ut
Ambroſius: Hieronymꝰ: Gregoriꝰ Nazázenꝰ
& Auguſtinus: a quibus multæ profluxerunt
religiones. Quidam uero heremitæ ſignificati
per fulgura: ut Macharius: Moyſes: Paulus: &
plures alii per ægyptú: qui conſortium uitæ
non cú cæteris mortalibus: ſed cú ſupernis
Angelis habere uidebantur. Quidá uero cóſeſ
ſores & miraculorú factores: ſicut Martinus
Turonenſis eps & plures alii: deſignantur per
tonitrua: pp ſtuporé miraculorum: Hec Aure-
olus. Acquiſitio uero non ſolú impii Romani
ſed etiam totius orbis: cuius auctoritatem con
ceſſit Dominus Petro Matth. xvi. Quodcúq;
ligaueris ſuper terram erit ligatum & in celis:
ſingulariter prænunciatur a Daniele ꝓpheta
Dani. xii. In diebus inquit illis: hoc eſt poſt
quattuor Monarchias Aſſiriorú: Perſarum &
Medorú: Græcorum & Romanorum: ſuſci
tabit dominus regnum celi: ꝙ in æternú non
diſſipabitur: & regnum eius alteri non tradeť.
& cóminuet uniuerſa regna hec: & ipſú ſtabit
in æternum.

¶ An euentus ſub uaria tempeſtate ſtatuum
Imperii militantis Eccleſiæ ſub ali
quo certo numero compreh é
dantur. Quæſtio Tertia.

AD Tertiam quæſtioné ſic proce-
ditur. Videtur ꝙ euentus ſub ua-
ria tempeſtate ſtatuú Imperii mi
litantis eccleſiæ ſub aliquo certo
numero comprehendanť. Primo
quidé: quoniam ſapientiæ. xi. dicitur: Omnia
in numero pondere & menſura feciſti.
¶ Præterea. Apoc. viii. dicitur. Et uidi ſeptem
Angelos ſtátes in cóſpectu Dei: & datæ ſunt
illis ſeptem tubæ: quod Beda exponens ait.
Sub ſpecie ſeptem Angelorum tuba canen-
tium ſeptem euentus eccleſiæ deſcribun-
tur. Ergo euentus Imperii militantis eccleſiæ
ſub ſeptenario numero comprehenduntur.
¶ Præterea. euentus finitos neceſſe eſt com-
prehendi ſub certo numero: ſed euentus im
perii militantis eccleſiæ ſunt finiti: tum quia
finito tempore durabunt: tum quia finitis ho
minibus euenient. Igitur euétus ſub uaria té
peſtate imperii militantis eccleſiæ ſub certo
numero comprehenduntur.
¶ In oppoſitum eſt. quod dicitur in ps. Mi
ſericordiæ eius nó eſt numerus.
¶ RESPONDEO DICENDVM: ꝙ euen
tus Imperii militantis eccleſiæ in particulari
cum ſoli Deo noti ad plenú exiſtant ab ho-
mine mortali ad certum numerú deduci nó
poſſunt: ſed in uniuerſali ad certú aliqué nu-
merum deducunť auctoritate diuinarú litte-
rarum: licet diuerſimode. Nam decurſus ec-
cleſiæ ſepté ætates habet: varioſq; euentus in
omni ætate. Poterunt itaq; euétus Imperii mi
litátis eccleſiæ ad ætates ſepté reduci. ſ. infan
tiæ: pueritiæ: aduleſcentiæ: iuuentutis: uirilita-
tis: ſenectutis & decrepitæ. De infantia eccle-
ſiæ ait. B. Hieronymꝰ. Actꝰ apoſtolorú nudá
quidé uidentur ſonare hyſtoriam: & naſcen-
tis eccleſiæ infantiam texere.
¶ Pueritia eccleſiæ fuit ab apoſtolis uſq; ad
tempus. S. Siluestri: quod tempus fuit. cccl. an
norú. In hoc tempore flagellata a tyránis di-
dicit exercitiú omnium uirtutú. Varios huius
temporis euétus proſequiť. B. Auguſtinus in
libro de ciuitate Dei: propter quod etiá dictú
librum fecit Eo ſeculi ſpacio infinita populi
multitudo ꝑ morté: Chriſto domino ſuo de
dicata eſt: & cóiuncta ac ſuú Ducem & prin
cipé eſt ſequita. In pueritia igitur mébra ſua
augens & fortificans eccleſia: ita fortis eſt ef-
fecta: ꝙ illam nec uenti: nec pluuiæ: nec que-
cunq; procellæ diuerſarú paſſionum: uel qua
rúcunq; perturbationum poſſunt obruere.
¶ Tempus adoleſcentiæ incepit a Conſtanti
no Imperatore uſq; ad tépus Damaſi Papæ
& Valentis Imperatoris. Poſtq̃. n. eccleſiæ mé
bra creuerunt fortiora effecta: princeps eccle
ſiæ militantis dominus noſter Ieſus Chriſtus
mundi dominú Cóſtantinum percuſſum le-
pra ſanauit ſupra humaná uirtuté. Qua pro
bata: ceſſit Vicario xpi. B. Silueſtro: cui iure
diuino debebatur. In qua quidem ceſſione
ita adoleuit eccleſia: ut ſpirituali regno ad-
iunctum ſit temporale: ſpirituali manente in
ſuo uigore. Quia illud per ſe q̃ri debet a xpi
fidelibus: iſtud uero ſecúdario tanq̃ ſuffragiú
primi. Aliter cótra intentioné ſit Chriſti. Tunc

adimpletum eſt:quod dictum eſt per Eſaiam ꝓphetam de Imperio Chriſti. Multiplicabiť eius imperiũ:& pacis nõ erit finis. Hoc tempore hereſes multe inſurrexerũt: & filius Conſtantini Imperatoris hereſi Arrianæ adheſit. Vnde ſub eo paſſi ſunt exilium ſolennes eccleſiæ doctores:Hilarius Pictauienſis:& Athanaſius Alexãdrin⁹. Epiſcopi:ac Euſebi⁹ Vercellenſis & multi alii eccleſiarum doctores & clerici:necnõ & caput eccleſiæ ſũmus pontifex Liberi⁹ in ueritate fidei uacillauit ex multa pſequutione Cõſtantii:ut hyſtoriæ referũt.

¶ Tempus iuuentutis durauit uſq ad tẽpus Caroli magni. In hoc tẽpore eccleſiæ robuſtiſſimæ: omnes quaſi Imperatores obedientes & reuerentes fuerunt Romanæ eccleſiæ: tanq̃ ipſa principatũ teneret:ſiue reſpectu ſpiritualis dominii ſicut ſynodus ſancta Nicena diffiniuit:ſiue temporalis.

¶ Tempus uirilitatis a Carolo Magno incipiens:durauit uſq ad tempus quo iam ſeneſcenti mũdo duo lumina noua donauit Deus.ſ.Sanctos Dominicũ & Franciſcũ. Quo tẽpore multa ſciſmata euenerũt in eccleſia. Impius Mahumet opinione creuit. Studia litterarũ apud Catholicos in ĩmenſum aucta ſunt.

¶ IN HOC ETIAM tẽpore inuariabile pſeuerauit Imperiũ Romanũ: qd prius uariauerat q̃tũ ad tria. Prĩo q̃tũ ad modũ eligẽdi.ii.q̃tũ ad modũ ſuccedendi.iii. q̃tũ ad modũ ꝓuidendi. Nã tranſlato Imperio per Conſtantinum apud Cõſtãtinopolim:q̃ prius Bizantium dicebatur:pſeuerauit in ea Imperialis ſedes uſq ad tẽpora Adriani Papæ. Qui cõgregato Romæ Cõcilio Imperiũ a græcis trãſtulit ad Germanos. Grauata.n. eccleſia a Longobardis & Conſtantinopolis Imperii auxiliũ non ferente:quia forte nõ poterat eius potẽtia diminuta:aduocauit Romanus pontifex ad ſui defenſionẽ contra predictos barbaros Regem Franchorũ. Primo quidem Pipinum Sthephanus papa:& ſucceſſor Zacharie:ꝯtra Aſtulphũ regem lõgobardorũ. Deinde Adrianus & Leo Carolum magnũ contra Deſiderium Aſtulphi filium. Ante igitur tẽpora Caroli in eligendo Imꝑatore ſeruabatur mod⁹ antiquus. Aliquando.n. aſſumebatur de eodẽ gñe:aliqñ aliunde:& aliquãdo per principes fiebat electio:aliquando per exercitum. Sed inſtituto Carolo ceſſauit electio:& p ſucceſſionẽ aſſummebatur de eodem genere:ut ſemper primogenitus eẽt Imperator. & hoc durauit uſq ad ſeptimã generationem. Qua etiã deficiẽte tẽpore Lodouici a Carolo ſeptimi:cum eccleſia uexaretur a Romanis: aduocatus eſt Otto dux Saxonũ in eccleſie ſubſidiũ. Liberataq eccleſia a uexatione lõgobardorũ & Romanorũ ac Beregarii tyranni:in Imperatorem coronatur.a. Leõe ſeptimo:genere Alemano:qui & Imperium tenuit uſq ad tertiam generationem: quorum quilibet uocatus eſt Otto: & ex tũc ut hyſtoriæ tradũt per Gregorium quintũ:genere ſimiliter Teutonicum:prouiſa eſt electio:ut uidelicet per ſeptẽ principes Alemaniæ fiat. Quæ ad iſta uſq tempora pſeuerat. Et tñ durabit quãtũ Romana eccleſia:q̃ ſuꝑmum gradũ in principatu tenet xpi:fidelibus expediẽs iudicauerit. Hic uero annus ẽ milleſim⁹ qngẽteſimus qnt⁹decim⁹:q an ad ſenectutẽ Imꝑii militãtis eccleſiæ pertineat:an ad decrepitam:ambigitur. Decrepitæ uero incerta tẽpora ſunt: & nõnũq̃ ceterarũ etatũ annos ſuperat. Quare decurſus huius etatis incertiſſimus ẽ: Tum ut dies lateat iudicii: Tum ne uicinitate ultimi diei:uiri preclariſſimi ab ĩmortalitate dignis operibus:abſtineant. Vt eſt nouas urbes condere:uolumina conſcribere:atq talia huiuſmodi:quæ ab æternitatis appetitu ſæpenumero oriuntur.

¶ HIC VERO NVMERVS ſeptenarius ſacratus eſt in ſignificatiõe euentuũ totius eccleſiæ decurſus. Nã Apocalipſis.vi.capitulo: Septem ſigilli aperiunť per Agnũ: qui ſic diſtinguunť ſecundum Bedã. Nam in primo ſigillo oſtẽditur ſtatus primitiuæ eccleſiæ. In tribus ſequentibus bellũ cõtra Eccleſiam triforme. In qnto triumphantiũ in hoc bello gloria. In Sexto perſequutio Antichriſti uentura. In ſeptimo qetis æternæ initiũ. Pariter Apoc. viii. Septẽ Angeli:ſeptẽ tubas ꝑparant ad denunciandũ ſeptiformẽ euentũ Imperii militãtis eccleſiæ. Itidẽ quintodecimo capitulo eiuſdem libri referunť ſeptem Angeli:qui exierũt de templo habentes ſeptẽ plagas nouiſſimas. Septẽ uero plagæ uniuerſam ultionẽ Dei ſignant cõminantẽ malis. Septenarius enim numerus:uniuerſitatis eſt. Adhuc eodẽ capite legitur: ꝙ unus de quattuor animalibus dedit ſeptem Angelis ſeptem phialas aureas plenas iracũdiæ Dei uiuentis in ſæcula ſæculorum. Igitur ſeptenario numero clauſi euentus ſub uaria tempeſtate ſtatuũ imperii militantis Eccleſiæ ſub certo numero cõprehendẽť in uniuerſali. At in indiuiduo ſoli Deo notos eſſe credimus. & per hec patet rñſio ad argumẽta.

¶ Titulus tertius: de īfelicitate Impe
rii militātis eccleſie futura tem
poribus Antichriſti.

POST conſiderationem
eorum: que pertinent ad
ſeptem ſtatus temporū
precedentium apparitio
nem antichriſti determi
nandum eſt: de ꝯditio-
nibus temporum ſequē
tium uſq; ad finem Im-
perii militantis eccleſiæ
incluſiue. Erunt āt duo tēpora. Primū erit tē-
pus tyrānidis antichriſti: Secundum erit poſt
interitū eiuſdē. Circa primū, quadruplex oc
currit ꝯſideratio. Nā pͥo diſputabiť de his q̄
ad pſonā ātichriſti ptinent ac eius potētiā: ma
litia atq; tyrānidē: qbus Imperiū militātis ec-
cleſiæ opprimet: Secundo de pugna Imperii
militātis eccleſiæ aduerſus diabolū ac eius ſe
quaces. Tertio de ordine predicatorū predicā
tiū aduerſus antichriſtū. Quarto de uictoria
Impeii militātis eccleſiæ: cōtra diabolū & An
tichriſtū ac eoꝝ ſequaces. Circa pſonā uero
antichriſti & cōſequentia queruntur: duo.
¶ Primo. An Antichriſtus erit homo.
¶ Secundo. An Antichriſtus ceteros homi-
nes tyrānide ſuperabit.

¶ Vtrum Antichriſtus erit homo
Queſtio Prima.

AD primā queſtionē
ſic proceditur. Vide
tur. ꝙ Antichriſtꝰ: nō
erit homo. Primo q
dem Antichriſtꝰ erit
caput omnium ma-
lorū. Nam Iob. xxi.
ſup illud: Interroga
te quemlibet de uia
toribꝰ: dicit glosa. Dū de oium maloꝝ corpo
re loquiť ſubito ad oium iniquoꝝ caput an
tichriſtū uerba ꝯuertit. ſed eē caput oium ma
lorū: attribuiť diabolo: Dicit. n. ſup illud Iob.
xviii. Memoria illiꝰ peat de terra. glo. De uno
quoq; iniquo diciť: ut ad caput ideſt diabolū
ꝯuertať. ergo Antixp̄us nō erit hō ſed diabolꝰ.
¶ Preterea. Nullus homo antequā ſit: aliquid
operari poteſt. ſed Antichriſtus iam aliquid
operatur. ſecūdum illud ſecunde ad Theſalo.
ſecundo: Miſteriū iam operať iniquitatis. ergo
Antichriſtus nō eſt futurus hō: ſed potius eſt.
¶ Preterea. Antichriſtꝰ miracula faciet & ſi-
gna magna dabit & portenta. ut diciť Matth.
xxiii. Surgēt. n. pſeudo xp̄i & pſeudo ꝓphete:
& dabūt ſigna magna & ꝓdigia: ita ut in er-
rorē inducant etiā ſi fieri poteſt electi: ſed iſta
nō ꝯueniunt hoi, iuxta illud p̄ſi. Qui facit mi
rabilia magna ſolꝰ. Igiť Antichriſtꝰ nō erit hō.
¶ In oppoſitū ē: qd exponēs illud Apoc. xiii.
Qui hēt intellectū cōputet numerū beſtie: de
Antixp̄o loquēs Beda dicit. Numerꝰ hois eſt
ne eū putemus iuxta quorūdā opinionē uel
diabolū eē uel deū: ſed unum de hoibus: in
quo totus Sathan habitaturus ē corporaliter.
¶ Reſpondeo dicendū: in hac q̄ſtione ſunt
explanāda duo. Primū eſt unde neceſſitas ac-
cipiať credēdi explicite futurum Antichriſtū.
Secundū eſt reſponſio ad queſtionē.
¶ CIRCA PRIMVM. Sciendū: ꝙ quadru
plici auctoritate cogimur explicite credere fu
turū quē piā oi malignitate repletū: q amplio
ra ceteris oibus flagitioſis faciet: in opprobriū
xp̄i & Impii militātis eccl'æ. Pͥa ē ꝓphetica:
ſ'a euāgelica, tertia Apoſtolica. Quarta cano
nica. Danielis. n. vii. cap'o legiť reuelatio facta
de q̄ttuor monarchiis uidelicet Aſſirioꝝ: q̄ īce
pit ſcd'm nōnullos a Nino Rege: pſaꝝ & Me
doꝝ: q̄ īcepit a Dario: Grecorū: q̄ ſub Alexā
dro Macedōe potiſſime floruit: ac Romāoꝝ:
q̄ ſub Iulio ortū hūs: pfectiſſima fuit ſub Au-
guſto. hac declināte & circa finē mūdi i decē
ptes diuiſa: uidit Daniel oriri cornu puū: quo
dabať ītelligi antichriſtus ſecūdū expoſitores:
qd (ut idē Daniel inqt) faciebat bellū aduer-
ſus ſāctos & p̄ualebat donec uenit ātiquꝰ die
rū. Hec affirmat. B. Augūs lib. xxiii. de. Ci. Dei.
¶ Secunda auctoritas eſt euangelica. Nā: ut
habeť Matth. xxiiii: querētibꝰ apoſtolis de die
iudicii: reſpondit aduentū ſuū ſcriptū eſſe in
Daniele & ꝙ ante iudiciū ueniet antichriſtꝰ.
¶ Tertia auctoritas eſt apoſtolica. Nā Apo
ſtolꝰ. ii. ad Theſalonicenſes ſecundo dicit ꝙ
anteq̄ ueniat dies iudicii: Primū ueniet filius
perditionis: q aduerſatur & extolliť ſup om
ne qd dicitur Deus. ita ut in tēplo Dei ſedeat
oſtendens ſe tāq̄ ſit Deus. gloſa exponit de
Antichriſto. Subinfert deinde apoſtolꝰ: ꝙ tūc
ueniet diſceſſio. glo. gētes diſcedent a Roma
no impio & a ſpirituali obedientia Romane
eccleſie. Hiis: cōueniūt ea q̄ ab Apoſtolo Io
anne. apoc. xiii. dicūtur de beſtia de mari aſ-
cēdente & habēte cornua decē p quā ut in-
feriꝰ: latiꝰ exponetur Antichriſtus ſignificať.

Quarta auctoritas eſt cãonica. Nã Glo. illud pſi noni. Cõſtitue dñe legis latorẽ ſuper illos: expõit illud de antichriſto. B. quoq; Gregori⁹. xxxii. moraliũ expõens illud Iob. Stringit Bcemoth caudã quaſi cedrũ: aſſerit. Antichriſtũ futurũ ante diẽ iudicii multa de illo ꝓſequẽs. Item in capitulo. peruenit de conſe. di. iii. futur⁹ Antichriſt⁹ aſſerit. Taceo reliquos doctores: quoniã exploratã habẽt ſniam qꝫ fideles de uenturo Antichriſto.

CIRCA SECVNDVM: neceſſe ẽ dicere Antichriſtũ purũ hominẽ futurum. Nõ enim Deus erit: aut eius hũanitas a Deo aſſumetur ut eſt in homine chriſto: cũ Dei maximus aduerſarius exiſtet. Non etiã humanitas eius aſſumetur. a. diabolo ĩ unitatẽ pſonę: ſicut humanitas chriſti a filio Dei: qa illa aſſumptio. infinitã uirtutem exigit in aſſumẽte. Diabol⁹ uero finite eſt uirtutis. Erit igitur pur⁹ homo in quem diabolus ſuã malitiã eminẽtius influet. ſuggerendo q̃ omnibus aliis. Orietur itaqꝫ Antichriſt⁹ in Babilone: ignobilis de tribu Dan: & teſte Damaſceno libro. iiii. ex fornicatione cõcipietur. Quo cõcepto & animato: ut dicit Magiſter in hyſtoria Scholaſtica: deſcendet diabolus in uterũ matris ad implendum eũ omni malitia: ut uaſe ſuo. & quãuis Angelum bonũ habebit ſicut & ceteri homines ad cuſtodiã: ut dicit. B. Thomas in prima parte. q. cxiii. tamẽ rationis cõpos: cũ incipiet malicia uti: nullũ effectum cuſtodię in eũ exercebit. eo obſtinato. Hic Antichriſtus. ut dicit Methodius Martir: qui multa ꝓdixit de futuris nouiſſimis apparebit Corozaim: que eſt ciuitas uicina uideę: nutrietur in Nazareth: regnare incipiet in Capharnaũ: Demum ueniet in Ieruſalẽ: & ibi faciet ſe circuncidi: ut oſtẽdat ſe conformẽ patribus iudeoꝝ & dicet ſe meſſiam in lege eis promiſſum. & iudei in eũ credent & ut Meſſiã ſuſcipiẽt & uenarabunt. Et hoc eſt qđ xp̃s dixit: Ioãnis qnto. Ego ueni ĩ noĩe patris mei & nõ me recipiſtis. Alius ueniet in noĩe ſuo (ſcilicet Antichriſtus) q̃rens gloriam propriã & illum accipietis (ſcilicet uerum chriſtum.)

VERVM CVM ſingulis hominibus nomina conſueuerint propria imponi: uidendũ eſt de proprio noĩe illius maledicti hominis. In cuius iueſtigatione: ſapientia ac intellectu opus eſt. De quo dicit Apoc. xiii. Qui habet intellectum: computet numerũ beſtię. Numerus enim hominis eſt & numerus eius ſexcenti ſexaginta ſex. Ad hoc uero intelligendum: notandum. ꝙ liber Apocalipſis in greco ſcriptus fuit. Vnde ſecundum morẽ grecoꝝ: numerus iſte huius noĩs accipiẽdus eſt. Greci autẽ litteris exprimunt numeros: ſecundũ ꝙ in alphabeto ponunt. Verbi gr̃a. α. Alpha qđ ẽ pmũ elemẽtum ſignat unũ β. duo. & cetera uſqꝫ ad. I. iota: quod decimo loco ponit & ſignificat decẽ ſequens uero. ſ. K. ſignat. xx. ſequens. xxx. & ſic ſemp procedendo uſqꝫ ad centũ. Vnde. i. centũ ſignat: ſequens uero ducenta ſignat ſic ꝓcedendo uſqꝫ ad mille. hoc uiſo: de facili inuenit nomen beſtię & numerus hominis ſecuudum Bedã hoc nomẽ eſt Teytan: qđ interpretatur gigas. hoc. n. nomẽ quaſi oẽs potentia antecellat: uſurpabit Antichriſtus: iactans ſe illũ de quo dicit pſo. xviii. Exultauit: ut gigas. Numerus autẽ huius nominis eſt Dclxvi. Quod patet ſic. T. ſignat. ccc. e. qnqꝫ. y. x. t. ccc. a. unum. n. qnquaginta. Quę ſimul ꝯgregata faciunt Dclxvi. Interpretatur etiã ſol: qa ille affirmabit ſe eſſe ſolẽ iuſtitię & uerã lucẽ: q̃ illuminat oẽm hoiem uenientẽ in hunc mundũ. Itẽ latinis uerbis: nomen: habens iſtum numerum eſt. Dic lux. Quod bene cõpetit ei: q cuilibet dicet. Dic lux (ideſt dic me eſſe lucẽ) Et in hoc quod eſt dic lux: numerũ ꝓdictũ reperimus. D enim apud nos quingentos ſignat. i unũ. c. centũ. l. qnquaginta y. qnqꝫ. x. decem. q̃ ſimul ſumpta Dclxvi. perficiunt. Item aliud nomẽ ponit Beda: cõplens eundẽ numerum. Quod eſt Antemos. & interꝑtatur honor cõtrarius. Qđ quidẽ conuenit Antichriſto: qui honori: qui ſoli chriſto debetur: erit ꝯtrari⁹. A. ſignat unũ. n. quinquaginta. t. ccc. e. quinqꝫ. m. quadraginta. o. lxx. S. ducenta. q̃ ſimul ſumpta reddunt eundẽ numerũ. hoc idem reꝑitur in alio nomine: quod eſt Arnxme. Quod interꝑtatur: nego: Quod bene cõuenit Antichriſto: qui negabit chriſtũ eſſe Deum uerũ. & cõplet numerũ ꝓdictum. A unũ ſignat. R. centum. V. qnquaginta. x. cccc. M. quadraginta. E. quiqꝫ. ex predictis patet quod ſit nomẽ beſtię: & qs ſit numerus nominis eius. Hec magnus Doctor Albertus ſuper Apõc. xiiii. capitulo.

Ad primum ergo dicendũ eſt: ꝙ in capite naturali tria reperiunt. ſ. ordo: ꝑfectio & uirt⁹ influẽdi. Chriſtus quidẽ caput eſt eccleſię ſecundum ſimilitudinẽ interius & exterius gubernando: Diabol⁹: uero caput eſt maloꝝ exterius gubernando. Dirigit. n. malos quos gubernat ad hũc finẽ: ut: a Deo auertant. De diabolo dicit Iob. quadrageſimo. Ipſe ẽ rex ſup

uniuerſos filios ſupbiæ. Antichriſt⁹ aūt caput eſt omniū malorū ſecundū pfectionem. Vnde ſup ſecūdæ ad Theſſaloni.ii. oſtdens ſe tā q̄ ſit Deus: dicit gloſa. Sicut i Chriſto oīs plenitudo Deitatis inhabitauit ita in Antichriſto omnis maliciæ plenitudo.

❡ Ad ſecundum dicendum: ꝙ qa diabolus ſuam maliciā eminentius Antichriſto influet ſuggerendo q̄ omnibus aliis: ſecundum hoc omnes alii mali q ꝓceſſerunt ſunt quaſi q̄dā figura Antichriſti. Operat̃ ergo iam myſteriū iniqtatis Antichriſtus: dum mali q illum figurant: opera exercent iniqua.

❡ Ad tertium dicēdū eſt: ꝙ ſolus Deus facit mirabilia: q̄ oēm uim ſecundaꝝ cauſarum excedunt. Diabolus uero ac miniſtri eius: & ſingulariter Antichriſtus facient nōnūq̄ ac ſingulariſſime in nouiſſimis diebus: q̄ tamen nō excedent uirtutem cauſarum ſecundarū. Erunt tamen mirabilia hoībus ignorantibus tales ſecūdas cauſas. Ideo uocat Saluator ea non mirabilia proprie: ſed ſigna mirabilium. Habebunt.n. ymaginem eoꝝ mirabiliū quæ ſolus Deus facere poteſt. Apellat eriā ea portenta: ideſt monſtra: q̄ generantur ꝓter cōem ordinem cōmuniter generatorum: & habent cauſas naturales ea producentes.

❡ Vtrum Antichriſtus cæteros homines tyrānide ſuperabit. Quæſtio Secūda.

AD ſecundā quæſtionē ſic ꝓcedītur: Videtur ꝙ Antichriſtus cæteros homines tyrānide nō ſuperabit. Primo qdem Danielis.vii. legitur: ꝙ inter cornua decē uidit Daniel oriri cornu paruulū: pp quod ſignificat̃ Antichriſtus: ac potētia eius: ut cōmuniter exponūt Doctores. Igitur uidet̃ ꝙ tyrānide ſiue potētia priores principes nō ſupabit Antixp̄s.

❡ Præterea. Apoc.xiii. capitulo dicit̃ de pontentia Antichriſti: & uidi beſtiā aſcēdentē de terra: & habebat cornua duo ſimilia agni. Sed potētia agni Ghriſti fuit in oſtenſione humilitatis: quam ſemp docuit. Matth.xi. Diſcite a me qa mitis ſum & humilis corde. Qui ēt nō uenit miniſtrari ſed miniſtrare. Igit̃. Antixp̄s (ut uidet̃) cæteros hoīes tyrānide nō ſuperabit: ſed ſe humilē ac manſuetū oſtendet.

❡ Præterea. Tyrānides in diuinis litteris ſunt ſignatæ per animātia crudelia: ſicut patet Danielis.vii. Sed de tyrānide Antichriſti dicitur Apoc.xiii. Et beſtia quā uidi ſiſis erat pardo: & pedes eius ſicut pedes urſi: & os eius ſicut leonis. Non uident̃ āt prædicta eſſe crudeliſſima aīalia q̄ aliquando domeſtica fiunt. Igit̃ Antixp̄s tyrānide cæteros hoīes nō ſuperabit.

❡ In oppoſitū eſt qd Apoc.xiii. dicit̃ de Antichriſto: Quis ſimilis beſtiæ: & quis poterit pugnare cum ea? Quod exponens Aymo dicit: Verū dicunt qui hanc beſtiā adorant: qa neq̧ in ſeculari potentia: neq̧ in miraculoꝝ fraude in retroactis tēporibus ſimilis ei apparuit.

❡ Reſpondeo: dicendū ꝙ poteſtas ſiue principatus Antichriſti oīum principum qui aliquando fuere ſupabit potentiam. Abutetur quoq̧ ea Antiocho ac Nerone crudelior effectus: Erit q̧ talis tribulatio qualis non fuit ab initio: ita ut ſi fieri poſſit: etiam electi moueantur. ut dicitur Matth.xxiiii. Præcedet Cæſarū ac Regum oīum qui ante illum extitere: poteſtatem ac dominatū. Primo quidē in principatus amplitudine: Nam ſuper oīa mundi regna cito acqret dn̄iū: ut habet̃ Apoc.xiii. Et data eſt illi poteſtas in oēm tribum & populum: & linguam: & gentē. Vbi Aymo inqt: In lingua & gente oēs gentium nationes intelligimus. De hac quoq̧ poteſtate hētur Danielis.vii. ꝙ oriēte cornu paruulo.ſ. Antixp̄o: ut cōmuniter exponitur: tria cornua de decē cornibus quartæ beſtiæ ſignificantis imperiū Romanoꝝ: auulſa ſunt: quoniā Antichriſtus tres reges (ſcilicet Aphricæ: Aegypti & Aethiopiæ) interficiet. Alii ſeptem in quos tunc Romanū imperiū erit diuiſum: ei colla ſubmittent ut uictori. Secundo in theſaurorū multitudine: Nam: ut dicitur Danielis.xi. diuidet terram gratuito: & theſauri copioſi ſibi manifeſtabut̃. Reuelabit.n. ſibi diabolus theſauros occultos: ut ēt dicit Albertus Magnus ſuper.xiii. cap. Apoc. Itidem Danielis octauo habetur: ꝙ i copia rerū oīum occidet plurimos. Dicit autem. S. Vincentius ordinis noſtri: ꝙ ꝑdicatores Antichriſti auariciam ꝑdicatorib⁹ Chriſti obiicientes aurum & argentum multū gratis dabunt multis. Tertio in ſciæ celſitudine: propter quod dicit de eo Daniel: Oculi eius quaſi hominis: ideſt ſubtilis & alta eius intelligentia in diuinaꝝ ſcripturarū noticia: ac omnium ſpeculabiliū profunda cognitione: potiſſime ſecretoꝝ naturæ: qbus magicā artem ſuper oēs mundi hoīes exercebit in ſignis & portentis: ita ut eriā ignem deſcendere faciat de cælo in terrā in conſpectu hoīum: ut habetur Apoc.xiii. Dicunt nōnulli: ut magnus Doctor ibidem: ꝙ ꝑdicatores Antichriſti atq̧ ipſi

mis ipſe Antichriſtus:dabunt ſpiritũ malignũ
in ſpecie ignis arte magica:ſicut Apoſtoli cũ
receperunt ſpiritũſanctũ in linguis igneis. Mi
randa q̃ fient tẽporibus Antichriſti uocat Sal
uator ſigna & portenta: Math.xxiiii. Et licet
mirabilia multa operabit̃ arte magica: nulla
tamen uera miracula faciet: qa hoc ſolius eſt
Dei. Quarto erit potentia Antichriſti magna
in nouæ legis inſtitutiõe. Ideo Daniel de An
tichriſto loquẽs ait: Et putabat: ꝙ poſſit muta
re tẽpora & leges & iudiciũ. Gloſa ſup illud
pſal.nono. Conſtitue dñe legiſlatorẽ ſup eos:
ut ſciant gẽtes quoniã hoĩes ſunt: exponit de
Antichriſto: Qui dicẽs ſe eſſe Meſſiam pro-
miſſum iudeis in lege Moſaica iactabit ad ſe
ſpectare cõdere nouã legem. & legem qdem
Moſaicã nõ reprobabit: exponens de ſe mul
ta ibidem pnunciata. Moralia legis male inter
prætabit̃: ut de uſuris: libello repudii: pſequu
tione inimicoꝝ: & huiuſmodi. q̃ oĩa cõcedet:
legales cerimonias ut datas a Deo: dicet ob-
ſeruãdas & ut dicit̃. de ꝯſe. d i. iii. peruẽit: Ipſe
faciet celebrari a ſuis diẽ ſabbati ut placeat iu
deis: cũ hoc ſit in lege eorũ: & diẽ dñicã in ue
neratiõnẽ ſuæ nõ Chriſti reſurrectiõis. Dicet
n. ſe moriturũ: & tertia die reſurrecturũ. Vnde
ibidẽ dicit̃: ꝙ feſtiuitates ſabbatũ & dñicã ſunt
pdicatores Antixp̃i: q utrunq; faciet celebrari.

¶ Quinto in diuinitatis uſurpatione: Nam
Antichriſt⁹ reædificatis Hieruſalem ac tẽplo:
ut ait Apſ. ii. ad Theſſalo. ii. In tẽplo Dei ſe
debit tãq̃ ſit Deus: faciens ſe pro Deo uero ac
Meſſia iudeorũ adorari. Et hoc erit ſignum
maximæ ruinæ Hieruſalem ſpũalis: ideſt ec-
cl̃iæ: q̃ tamen nũq̃ ex toto deficiet. Chriſtum
aſſeuerabit fuiſſe deceptorem. Ea q̃ habentur
in lege Moyſi de Meſſia: ut eſt illud Deutero.
xviii. Prophetã ſuſcitabit De⁹ de fratrib⁹ tuis:
ipſum tanq̃ me audietis: dicet de ſe pnuncia
ta. Quapp locus reſidentiæ eius erit in Hie-
ruſalem: a qua nuncios ſibi ſimiles per totum
terrarum orbem mittet. Cui iudei propriam
patriã hieroſolimoꝝ ĩhabitaturi adhærebũt.
De adoratione uero ſiue cultu Antichriſti ha
betur Apoc. xiii. Et faciet ut quicũq; non ado
rauerit ymaginẽ beſtiæ occidat̃. Et faciet oẽs
puſillos & magnos: & diuites & pauperes: &
liberos & ſeruos habere characterẽ in dextera
manu: aut in frontibus ſuis. Vbi Albertus Ma
gnus dicit: ꝙ ponet aliquod ſignum in dexte
ra manu ad litterã: aut in frontibus ſuis: ideſt
in capitibus: per quod cognoſcantur eſſe de
familia Antichriſti: ſicut iudei portãt aliquod
ſignũ p qd cognoſcant̃. Oẽs uero diſtribuit
pro ſingulis gñribus: nõ p ſingulis generũ.

¶ Tyrãnidẽ uero ſeuiciamq; Antichriſti de-
ſcribit. S. Gregorius libro. xxxii. Moralium di
cens. Videndum ualde eſt cum Beemoth iſte
caudã ſuam ut cedrũ ſubleuat: in quo tunc
atrocior q̃ nũc ſe erexerit ſurgat. Quæ enim
pœnarum genera nouimus: q̃ non iam uires
martyrũ exercuiſſe gaudem⁹: & poſt nõnulla
ſubinfert. Cum ergo Beemoth iſte caudam
ſuam: in fine mundi amplius dilatat quid in
illis tormentis tunc atrocius exurgit: niſi illud
qd in euangelio dñs dicit: Surgent pſeudo
prophetæ & dabunt ſigna magna & pdigia:
ita ut in errorem mittantur ſi fieri poteſt: etiã
electi. Nunc. n. fideles noſtri mira agunt cum
peruerſa patiuntur: Tunc autem Beemoth hu
ius ſatellites ſcilicet Antichriſti: etiam cũ pra
ua ingerunt mira acturi ſunt. Penſemus igit̃
q̃ erit illa humanæ mentis tẽtatio: quãdo pius
martyr & corpus tormẽtis ingerit: & tamẽ an-
te oculos eius mira tortor facit. Cui⁹ tunc uir
tus nõ ab ipſo cogitationũ fundo quatit̃: quã
do is q flagris cruciat ſignis corruſcat. Sic er-
go Beemoth ſtringit caudã ſuã quaſi cedrũ:
quia nimirum & altus tunc erit ueneratione
pdigii: & durus crudelitate tormẽti. Hæc Gre-
gorius. Permittet uero deus tãta euenire ma-
la ad dãnationem reproborũ: laudem uero ac
meritũ bonorum. Et ut Eccleſiæ militantis im
perium: quod iam ad triũphantis brauium ui
cinum erit: pleno exercitio uirtutum fulgeat.
Quod etiam miris tunc donabit muneribus:
pſertim interioribus: ut ualidius pugnare q̃at.
Non enim poterit diabolus eccl̃iæ militantis
imperium aliquãdo extinguere: quin debile
effectum ualidius conſurgat: ceu in ſequen-
tibus explanare ſatagemus.

¶ Ad primum ergo dicendum eſt: ꝙ Anti-
chriſti potentia per cornu paruulum ſignifi-
catur: pp ſuam ignobilitatem. Naſcetur. n. de
tribu Dan ignobili: Cum Dan natus ſit de An
cilla: & (ut legitur in libro conformitatum. B.
Franciſci) ab Ordine profeſſore humilitatis
initium accipiet: ueluti fuiſſe reuelatum ſan-
cto Franciſco ibidem legitur.

¶ Ad ſecundum dicendum: ꝙ per illam be
ſtiam ſignat̃ corpus Antichriſti. Inde Aymo.
Prior beſtia Antichriſtus eſt: ſeq̃ns uero cor-
pus eius: maxime qui eam pdicaturi ſunt.
Duo uero cornua ſunt uita & ſcientia. Sed
quia non habebit illa ſecundũ ueritatem ſed
per ſimulationem: ideo non dicit ſimpliciter:

ſed ſimilia agni. Vel duo cornua ſunt doctrina & poteſtas faciendi miracula per ſimulationem: non ſecundum ueritatem. Vel duo cornua ſunt duo teſtamenta quibus defenditur eccl'ia: quæ habebit per ſcientiæ cognitionem: non per uitæ ſanctitatem: per uſurpationem: non ſecundum ueritatem. Vnde ſequitur ſimilia agni. Vel duo cornua ſimilia agni ſunt dilectio Dei & proximi ſimulata: q̃ erit in eis. Vnde Gloſa. Si quid boni in eis uidebitur ſimulatio erit. Hæc Magnus Doctor Albertus exponens p̄adducta uerba.

¶ Ad tertium dicendū eſt ut inquit Aymo: Pardus eſt beſtia ſæuiſſima atq; impatientiſſima: & uarietate cutis diſcolor: & ſignificat hypocriſim: q̄ erit in Antichriſto & mēbris eius: ut etiā habet̄ Danielis. vii. Poſt hoc aſpiciebā: & ecce alia beſtia quaſi Pardus: & pedes eius ſicut urſi. Pedes Antichriſti ſunt eius p̄dicatores p mundū ipſum ferētes. Et dicunt̄ ſicut pedes urſi: q̄a urſus eſt animal imundū conculcans pedibus & deuorans: amans mel & dulcia. Et illi erunt imundi per luxuriā: conculcabunt eos; q̄ noluerint acqeſcere. Dulcia amāt: ideſt tēporalia: & delectationes carnales. Dicitur. n. Danielis. xi. & erit in cōcupiſcētiis fœminarū. per leonē uero q̄ eſt animal ſuperbum: intelligit̄ ſuperbia Antichriſti. Os eius eſt eius loquutio p̄cedēs ex ſuperbia. Sæuicia quoq; Antichriſti: ut dicit Magiſter in hyſtoria ſcholaſtica: ſignata fuit per Antiochū crudeliſſimum: qui martyrizari fecit matrē cum filiis ſuis ſeptē: & multos alios propter obſeruantiam legis. Hinc nōnulli dixere Neronē Antichriſtum fuiſſe propter crudelitatē: ut dicit. B. Auguſtinus libro. xx. de Ciuitate Dei.

¶ Titulus quartus de Pugna Imperii militantis Eccleſiæ aduerſus diabolum ac eius ſequaces tempore Antichriſti.

DEINDE conſiderandum eſt de pugna Imperii militantis Eccleſiæ aduerſus diabolum ac eius ſequaces tēpore Antichriſti erit: uero huius tituli unica quæſtio.

¶ Vtrum Imperium militantis Eccleſiæ præliabitur aduerſus diabolum ac eius ſequaces tempore Antichriſti: Quæſtio Vnica.

AD hanc quæſtionē ſic proceditur: Videtur q̄ Imperium militantis eccleſiæ tempore Antichriſti nō præliabitur aduerſus diabolū ac ſequaces eius. Primo qdem. Eccleſia tunc fugiet in deſertum. Igitur nō p̄liabitur. Antecedens probat̄ per id quod dicit̄ Apoc. xii. de eccl'ia ſub figura mulieris per quā eccleſia ſignat̄: Et datæ ſunt inquit mulieri alæ duæ aquilæ magnæ: ut uolaret in deſertū in locum ſuū: ubi alatur per tēpus & tempora: & dimidium temporis. ideſt toto tēpore p̄dicationis Antichriſti: q̄d erit tribus ānis & dimidio. Sic. n. cōſuetudo iudeis ē cōputare p tēpus ānū: p tēpora duos ānos: & p dimidiū tp̄is dimidiū ānū.

¶ Præterea De Antichriſto dicit̄ Apoc. xiii. Quis ſimilis beſtiæ: & q̄s poterit pugnare cū ea? quaſi dicat nullus. Igitur nec Imperiū militantis eccleſiæ p̄liabitur aduerſus Antixp̄m.

¶ In oppoſitum eſt quod habet̄ Apoc. xii. Et factum eſt p̄lium magnū in cælo: Michael & Angeli eius p̄liabantur cum Dracone. Itē Danielis. xii. habetur de Michaele pugnante pro Eccleſia tempore Antichriſti.

¶ Reſpondeo: dicendum q̄ temporis Antichriſti maxima futura pugna in uariis locis diuinæ ſcripturæ deſcribitur. Et prio. Apoc. nono ubi dicitur: Et ſextus Angelus tuba cecinit: & cetera uſq; ad finem capituli. Quibus uerbis prio declaratur Vnde poteſtas militū Antichriſti tanta: q̄ erit ex hoc: q̄ diuina permiſſiōe ſoluēt̄ q̄ttuor Angeli mali ſiue Demōes: q̄ alligati ſūt i flumīe magno Euphrate: & hi malitia & diligenti aſtutia parati potētes p̄ncipes ſuſcitabūt: ꝯgregabūt exercitū eq̄ſtrē. Erit uero nūer⁹ eq̄ſtris exercit⁹ uicies milies dena milia: ut uicies milies numerū militum eq̄ſtriū ſignet diaboli: Dena milia Impii militātis Eccl'iæ. hinc inq̄t Aymo: Numerus ponit̄ reproborū: & ſimiliter ſanctoꝝ. Sunt quoq; q̄ totum p̄fatū numerū ad exercitū Diaboli explanandū applicēt: q̄ nulla ibidē fiat mentio de ſanctis. Numerus hic eſt ſignans: & nō numerans: ut quales ſint futuri illi deſignet̄: q̄d nō fieret p numerū numerantē. Ponit̄ itaq; finitū pro infinito: aut grādi nimis numero dicit̄ uigies milies: ideſt uiginti milia: q̄a p̄dicatores diaboli erunt tráſgreſſores decalogi. Mile dicunt̄ q̄a p̄ſeuerabūt in trāſgreſſione tal

Cum aũt ſint noué ordines Angelorũ ad deci
mũ q̃ cecidit dena milia referunt. Arma pſa-
ti exercitus erũt loricæ igneæ & ſulphureæ:&
hiacintinæ. Quibus feruor iræ in ſæculi prin
cipibus: ſimulatio ſanctitatis in pdicatoribus:
tetor doctrinæ in peruerſis Doctorib⁹ & platis
ſignatur: in qbus regnabit ſupbia: cupiditas
terrenorũ: ac luxuriæ fetens ſulphur: ut ibidẽ i
textu ſubiungit. Modus uero pliadi deſcribit
a.B.Io. in hæc uerba: Ptás equorũ in ore eorũ
eſt: & i caudis eorũ. Nã caudæ eorũ ſimiles ſer
pentibus habẽtes capita: & in his nocẽt. os ap-
tá malorũ pdicationẽ ſignat: cauda occultã: ſi
ue os rationũ uim repſentat: cauda largitionẽ
bonorũ tẽporaliũ: q̃ in fine uẽnenũ infundũt.

¶ CONTRA EXERCITVM diaboli ſic
ordinatum erit exercitus ſanctorũ nõ publice
ſed occulte pugnans: muneribus cæleſtibus
ſingulariter a Deo tũc acceptis: Quæ magnis
uerborũ ſacramentis a.B.Io. capitulo.x. ime
diate ſubinferuntur.

¶ Primũ erit accenſio amoris Chriſti fideliũ
erga humanitatẽ ac diuinitatẽ Chriſti: ſicut i
primitiua extitit eccleſia.

¶ Secundum erit: quoniam reperientur uiri
contẽplatiui terrena omnino deſerẽtes.

¶ Tertiũ ꝙ pdicatores quãuis occulte pdica
bunt: at uerũ & puriſſimũ uerbũ Dei Chriſti fi
delibus ãnunciabunt.

¶ Quartũ erit: qm̃ Eccl'a illuminabit uero
intellectu diuinarũ litterarũ: Quæ illuminatio
ſemp fuit ſcutũ inexpugnabile Imperii mili
tantis Eccl'iæ. Si textus padductus attẽte ꝯſi-
deretur: iſta ſignificare uidebitur.

¶ SECVNDO PVGNA Diaboli futura tẽ
pore Antichriſti ꝯtra imperiũ militãtis eccl'iæ
habet Apoc.xii. Et uiſum eſt ait aliud ſignũ i
cælo: Et ecce draco magnus ruffus: habẽs ca
pita ſeptẽ & cornua decẽ: & in capitib⁹ ſuis
ſeptẽ diademata: & cauda eius trahebat tertiã
partẽ ſtellarũ cæli. Quibus uerbis Aſtucia dia-
boli declarat in futura pugna cũ dicit draco:
potentia in uerbo magnus: ſæuicia uero cum
ruffus aſtruit hic habiturus eſt ſeptem capita:
ideſt ſeptẽ malos ſpiritus: ꝯtra ſeptẽ dona ſpi
ritusſancti. Decẽ cornua ſunt decẽ reges: ut ha
bet Dan.vii. ſeptẽ diademata ſunt ſeptẽ uicto
riæ quas obtinebit de ſuccũbentib⁹ in bello.
Cauda erit falſa pdicatio ſuorũ ſequaciũ: uel
deceptio ſimulata: uel hypocriſis. Tertia pars
ſtellarũ eſt tertia pars Angelorũ q̃ cũ Lucifero
ceciderunt. Nã ut inqt Albertus Magnus i ex
poſitione huius textus: Prima pars Angelorũ
ſunt aſſiſtentes: ſecũda pars boni miniſtrãtes:
Tertia pars eorũ q̃ nec aſſiſtere nec miniſtrare
uoluerũt: ſed Lucifero ꝯſenſerũt. Hi oẽs ſuffra
gabunt Antixp̃o ac ſeq̃cib⁹ ei⁹ q̃tũ ualebũt.

¶ ECONTRA STABIT imperiũ militãtis
Eccl'iæ: ſicut dicit in prædicto cap̃lo. Mulier:
ideſt eccl'ia: amicta ſole: ſcilicet Chriſto: & lu-
na: ideſt affectio huius mũdi: quẽ tunc pſeue
rantes in eccl'ia pfecte ꝯtẽnent: ideo dicit ſub
pedibus eius: & in capite eius corona ſtellarũ
duodecim: ideſt in Chriſto capite duodecim
fructuũ ornatus & habitus: q tunc uberti ſtilla
bunt i corda fideliũ a Chriſto. Habebit quoq̃
ea tẽpeſtate principẽ Eccl'iæ glorioſiſſimũ Sã
ctũ Michaelẽ cũ exercitu potẽtiſſimo Beatorũ
Angelorũ: q pugnabunt pro imperio militãtis
Eccl'iæ: ut in cap̃lo.xii iã adducto habet: pari
ter & a Daniele ꝓpheta. Verũ cũ pdictis ſatis
poſſit pugnæ ordo pcipi: igenuo lectori diui
narũ litterarũ altiores ſenſus uariaſq̃ ſanctorũ
Doctorũ iterpretationes iueſtigãdas relinqmus.

¶ Ad primũ ergo dicendũ eſt: ꝙ p illã ſolitu
dinẽ intelligere poſſum⁹ humiliationẽ exte-
riorẽ Eccl'iæ: Nã tunc ſancti fere oẽs latebunt
interiori bello pugnantes cõtra diabolũ.

¶ Ad ſecundũ dicendũ: illa eſſe uerba ſequa
ciũ Antichriſti: q: ut dicit Aymo: uerũ dicũt q̃
tum ad hoc: qa neq̃ potẽtia: neq̃ miraculorũ
fraude i retroactis tpibus ſimilis ei apparuit.
ſimiliter de pugna ſeculari dicit uere: ꝙ null⁹
rex tpalis poterit pugnare cũ eo. Falſum ue-
ro dicunt ſi de pugna ſpirituali itelligat q̃ tũc
pugnabit impiũ militãtis Eccl'iæ cũ Antixp̃o.

¶ Titulus qntus de Ordine pdicatorũ prædicantium aduerſus Antichriſtum.

DEinde conſiderandum eſt de ordi-
ne prædicatorum prædicãtium ad-
uerſus Antichriſtum: erit uero huius
tituli unica quæſtio.

¶ Vtrum tẽpore Antichriſti ſint futuri prædicatores aduerſus Antichriſtum prædicantes Quæſtio Vnica.

AD hanc q̃ſtionẽ ſic pcedit: Videt
ꝙ tẽpore Antichriſti nõ ſint futu
ri pdicatores aduerſus Antichri-
ſtũ pdicantes: Primo qdẽ Chriſti
fideles tunc latebũt ut dictũ eſt in
ſuperioribus. Igitur tũc pdicatores ceſſabunt.

¶ Præterea Dani.ix. dicit ꝙ tunc deficiet ho

ſtiã & ſacrificiũ:& Hier.vii.periit fides:& abla ta ẽ de ore eoꝝ.Igiť tũc ẽt ꝑdicatores dficiẽt.

¶Præterea Apoc.xiii.dicit̃ de Antichriſto: Et data eſt illi poteſtas i oẽm tribũ & populũ: & linguã:& gentẽ.& adorauerũt eũ oẽs q inha bitant terram.Igiť:uideť ꝙ tpe Antichriſti nõ ſint futuri ꝑdicatores contra eum.

¶In oppoſitũ eſt qđ habeť Apoc.nono. Et Sextus Angelus tuba cecinit: & audiui uocẽ unã ex quattuor cornibus altaris aurei qđ eſt ante oculos Dei:dicẽtẽ ſexto Angelo q ha- bebat tubã.Vbi Beda dicit ꝙ hic text⁹ ſignat aptũ bellũ Antixp̃i & ſuoꝝ. Angel⁹ uero hic: ut ibi cõiter dicũt expoſitores:ꝑdicatores uni uerſos q futuri ſunt tpe Antixp̃i ſignificat.

¶RESPONDEO dicẽdũ:ꝙ triplex ordo ꝑ dicatoꝝ iſurget ꝯtra Antixp̃m circa tpa illius.

¶Primus erit ꝯtra hereticos:quoꝝ maior in- feſtatio tẽpus Antichriſti ꝯcurret : ut inquit Beda ſup nono cap.apocalipſis : Nam iuxta expõnem ipſi⁹ Bedæ uicino tẽpore Antichri ſti in toto terrarum orbe ita diffuſæ erũt here ſes & ſectæ impietatis ut ſathanas uiſurus ſit apuiſſe puteũ abyſſi:cuius ardentis fornacis fumus erunt illæ hereſes: Et hi heretici hẽbũt regem Diabolũ:Angelum abiſſi:cui nomen Labaddon hebraice:Apollonion græce : ex terminãs latine :ipugnabuntq; imperiũ militã tis Eccľiæ armis ac potẽtia ſeculari. Ad tantã quoq; deueniẽt potẽtiã:ut Chriſti fideles i die bus illis q̃ſituri ſint mortẽ:& nõ inueniẽt. Cre diderim ego ſana ratiõe ſingulariter hereſim Maumethi his uerbis a.B.Ioãne ſignari:ac no uas hereſes quas i corde chriſtianorũ ſemina bit Diabolus ante tẽpus Antixp̃i. Fuit ãt here ſis illa Maumethanorũ maximus gladius Fi dei chriſtianæ inter oẽs quos uſq; adhuc ſuſti nuit.Ideo Ioãnes euãgeliſta unũ ueh ex trib⁹ q̃ uentura ſunt i imperio militãtis Eccľiæ uo cat illã dicens: Veh unũ abiit:& ecce ueniunt adhuc duo ueh poſt hæc. Tribus uero nomi nibus nominať:hebraice ſcilicet:græce:& la tine.qm̃ ſup hoies multos illarũ triũ linguarũ poteſtatẽ habebit:eorũ peccatis exigẽtibus.

¶CONTRA HAS hereſes nou⁹ ordo ꝑdi catorũ inſurget: q fidẽ tutabiť meritis:uerbo: ac ſana doctrina.Qui ordo ꝑdicatorũ ſignať per Angelũ q̃ntũ tuba canentẽ ut ait Beda. Recte uero Angeli ordinẽ ꝑdicatoꝝ ſignãt: qa eterna bona nobis nũciãt:& nobis mini- ſtrant ſicut Angeli Deo. Itẽ quia debẽt eſſe ſpũales & nõ carnales pſal.ciii. Qui facis An gelos tuos ſpũs.Itẽ qa debẽt eẽ ꝯtẽplatiõe cæleſtes.Math.xviii. Angeli eorũ ſemp uidẽt faciẽ patris mei qui i cælis eſt.Inter quos ex Ordine noſtro ꝑdicatorũ turba eſt inumera: q uſq; adhuc exẽplis accenſi .B. Dñici patris noſtri ſanguine decorati ſancti Petri marty- ris:atq; inſtructi catholicæ fidei doctrina San cti Doctoris Thomæ de Aqno ueritatẽ tueñt chriſtianã. Quibus etiã donec armat⁹ extite rit ordo ꝑdicatorius ſcutũ erit inexpugnabi- le Eccleſiæ contra hereſes.

¶SECVNDVS ORDO ꝑdicatoꝝ erit tpe Antichriſti:quãuis in paruo erũt numero tũc ꝑdicatores: ferueſcẽte principũ pſequutione aduerſus Chriſti fideles:uel ut nõnulli docto res dicũt:amore terrenorũ: ac multi ignorãtia ſacræ ſcripturæ:pp quã neſciẽt ꝯfutare expo ſitiones extortas ꝑdicatorũ Antichriſti . & ſic iplebiť illud Matth.xxiiii.Stellæ cadẽt de ce- lo:ideſt doctores decidẽt ab intellectu ac ſtu dio ſacræ ſcripturæ.

¶TERTIVS ordo ꝑdicatorũ erit eodẽ tpe Antixp̃i:de quo ordine dicunť q̃nq; Apoc.xi.

¶Primũ:ꝙ duo erũt de hoc ordine:Et dabo inq̄t:duob⁹ teſtib⁹ meis . Nomina eorũ loco ꝑadducto nõ ponunť:ſed Helyas unus erit: ut exp̃ſſe habeť Malachiæ ultimo . Ecce ego mittã uobis Heliã ut ꝯuertat corda patrũ i fi lios.Dicitur uero cõiter ꝙ alter erit Enoch: ex eo ꝙ trãſlatus ẽ Ge.v.& Enoch ambulauit cũ Deo & nõ cõparuit:qa tulit illũ Deus. Al q tñ dixerũt ꝙ Moyſes erit ille alter. qđ ꝯiciũt ex hoc:ꝙ Chriſtus apparuit tribus diſcipulis cũ Moyſe & Helia.Cõcordãt tñ doctores ſancti ꝙ ille ſit Enoch.Secudũ ẽ tẽpus ꝑdicationis eorũ:Et ꝓphetabũt inq̄t:diebus mille ducẽtis ſexaginta:ideſt toto tpe tyrãnidis Antixp̃i:qđ erit triũ ãnorũ:& dimidii fere. Tertiũ ẽ habit⁹ iſtius Ordinis:Nã amicti erunt ſaccis ideſt ui lib⁹ pãnis:Aymo.Quia pñiam quã ꝑdicabũt ore ẽt habitu oſtẽdẽt.Quartum ẽ pfectio atq; auctoritas ſanctorũ Enoch & Heliæ . hi ſunt inq̄t.B.Ioãnes euãgeliſta duæ oliuæ.Glo:ſpi- ritu uncti quãtũ ad donũ geminæ charitatis: ſcilicet Dei & ꝓximi q̃ p oleũ ſignať:qa ſicut oleum aliis liquorib⁹ ſupeminet: ita charitas aliis uirtutib⁹.Et duo cãdelabra Glo.dãtes lũ mẽ aliis.In ꝯſpectu dñi terræ ſtãtes.Glo.Qđ Deo placet attẽdẽtes.Et ſi qs uoluerit eis no- cere:ideſt a bono propoſito reuocare : Ignis exiet de ore ipſorum:ideſt ſciẽtia ſpũalis: q̃ dr̃ ignis pp ſui uirtutẽ.Et deuorabit inimicos eo rũ:ideſt ipotẽtes reddet ad reſiſtẽdũ.Hi habẽt poteſtatẽ claudere cælũ ne pluat dieb⁹ ꝓphe

tiæ illoꝝ.Expoſitio Alberti ad litterã:ne pluat
tpe ꝓphetiæ eoꝝ:ſcilicet p tres ãnos fere & di
midiũ.Hoc fuit figuratũ tertii.Regũ: ubi ad
ꝑces Heliæ clauſum ẽ cælũ ne daret pluuiã
tribus ãnis & ſex mẽſib⁹. Et poteſtatẽ habẽt
ſup aquas eas ꝯuertẽdi i ſanguinẽ.Ad litterã:
ſicut legiť factũ i Aegypto. Exo.vii.& ꝑcuteř
terrã omni plaga: ſicut Moyſes ꝑcuſſit Aegy
ptũ donec filios iſrael educeret de Aegypto.
Sed qa nõ legiť ꝙ iſti debeãt uti poteſtate iſta
tpe Antixp̃i:ideo nõ debet hic attendi ſenſus
litteralis:ſʒ ſpũalis.Hæc Albert⁹.Videať uero
ſenſus ſpũalis in gloſis.Quintũ & ultimũ:eſt
mors & reſurrectio Sãctorũ Enoch & Heliæ.
Et cũ finierint inqt.B.Ioãnes: teſtimoniũ ſuũ:
beſtia quæ aſcẽdit de abyſſo faciet aduerſus
eos bellũ: & uincet illos nõ uerbis ſuperãdo:
ſʒ interficiẽdo.Ideo ſubdiť:& occidet eos:&
corpora eorũ iacebunt in plateis ciuitatis ma
gnæ:q uocať ſpũaliter ſodoma & Aegypt⁹:
ubi & dñs eorũ crucifixus ẽ:& uidebũt de tri-
bubus & populis & linguis & gẽtib⁹ corpora
eorũ per tres dies & dimidiũ: & corpora eoꝝ
nõ ſinent poni in monumentis. Et inhabitã
tes terrã gaudebũt ſup illos:& iocũdabunť:&
munera mittẽt iuicẽ:qm̃ hi duo ꝓphetæ cru
ciauerũt eos q habitãt ſup terrã. Et poſt dies
tres & dimidiũ:ſpiritus uitæ a Deo intrauit i
eos:& ſteterũt ſup pedes ſuos:& timor magn⁹
cecidit ſup eos q uiderũt eos: Et audierũt uo
cẽ magnã de cælo dicentẽ eis: Aſcẽdite huc,
& aſcenderũt in cælũ in nube:& uiderũt illos
inimici eoꝝ.Hec,B.Ioãnes euangeliſta.

¶ OPINIO ETIAM aliquoꝝ ẽ:ut Ioãnis
Dñici & Theophyli: ꝙ Ioãnes euãgeliſta nõ
ſit adhuc mortu⁹: ſm̃ illud Ioãnis ultio.Sic
eũ uolo manere donec ueniã:ſed in paradiſũ
terreſtrẽ trãſlatus ueniet & ipſe ꝑdicatur⁹ ad
uerſus Antixp̃m.Huic opinioni quãuis aliq
ratio atq; auctoritas ipſiuſmet. B.Ioãnis poſi
ta añ ea q de Enoch & Helia dicta fuere ſuf
fragenť:nõ tñ cogunt.Quare iudicio pruden
tis lectoris iſta relinqm⁹.Et p hec patet reſpõ
ſio ad primũ & ad ſecundum.

¶ Ad tertiũ ergo dicẽdum ẽ:ꝙ nõ oẽs adora
bunt Antixp̃m: Ideo poſt illa uerba ſcribiť:
Quoꝝ nõ ſunt ſcripta nomina in libro uitæ
Agni q occiſus eſt ab origine mundi.

¶ Titulus ſextus de uictoria Imperii mi litantis Eccleſiæ contra Diabo lum & Antichriſtum: ac eorum ſequaces.

DEinde ꝯſiderandũ ẽ de uictoria ipe
rii militantis Eccľiæ ꝯtra diabolũ &
Antixp̃m: ac eoꝝ ſeqces. Erit uero
ꝑſentis conſiderationis unica qſtio.

¶ Vtrum Imperium militantis Eccleſiæ ſu-perabit Antichriſtum: Quæſtio unica.

AD hanc qſtionẽ ſic ꝓcediť:Videť ꝙ
Imperiũ militãtis Eccľiæ nõ ſupera
bit Antixp̃m:prio qdẽ qm̃ de Anti-
chriſto diciť Apoc.xi.Et cũ finierit teſtimoniũ
ſuũ:beſtia q aſcẽdit de abyſſo: ideſt Antixp̃s:
faciet aduerſus ſctõs bellũ:& uincet illos.Igiť
iperiũ militantis Eccľiæ nõ ſupabit Antixp̃m.

¶ Præterea.Fuga ẽ uicti nõ uincẽtis:ſʒ eccľia
tũc fugiet i deſertũ ut dictũ ẽ:ergo nõ uincet.

¶ Præterea.Apoc.xiii.diciť:ꝙ Diabol⁹ faciet
ut qcũq; nõ adorauerit ymaginẽ beſtiæ.ſ.An-
tixp̃i:occidať.Igiť Diabolus ipe Antixp̃i oẽs
ſuperabit aut uictoria ſpũali:aut corporali.Et
p ꝯſequẽs in ea pugna iperiũ militãtis Eccľiæ
nõ ſuperabit uincens:ſed ſuperabitur.

¶ In oppoſitum ẽ qd habeť.Apoc.xi.Et ꝓie
ct⁹ ẽ draco ille magnus:ſerpẽs antiquus:q ſe
ducit uniuerſum orbẽ:& ꝓiectus ẽ in terrã: &
angeli eius cũ eo miſſi ſunt. Et paulo iferius:
& ipſi uicerunt eum pp ſanguinẽ Agni.

¶ Reſpõdeo dicẽdũ:ꝙ uictoria Impii militã
tis Eccleſiæ aduerſus diabolum ꝓmiſſa fuit
Petro cum ei xp̃s dixit: & portæ inferi non ꝑ
ualebũt aduerſus eã.Itẽ luce.xxii.Ego rogaui
p te ut nõ deficiat fides tua.ꝓnũciata quoq; p
Dauid pſal.xc.Sup aſpidẽ & baſiliſcũ ambula
bis: & ꝯculcabis leonẽ & draconẽ. Manifeſta
biť uero toti mũdo:prio i morte Antixp̃i: Nã
teſte Magiſtro i hyſtoria: ac multis catholicis
Doctorib⁹:poſtq̃ Antixp̃s aſcẽderit i tãtã ſup
biã ut poſt ſimulationẽ ſuæ mortis ac reſurre
ctionis dicat ſe publice i cælũ aſcẽſuꝝ:ſuper
montẽ oliueti ſtans fulminabiť.De morte An
tixp̃i quãuis nõ ponať mod⁹ eius:habeť exp̃ſ
ſe Danielis octauo:&.xi.caplo i fine: & ſcdæ
ad Theſalo.ſecũdo.& Apoc.xvii.

¶ Secũdo manifeſtabiť hæc uictoria:qm̃ oc
ciſo Antixp̃o ex ſeqcibus ſuis multi deficiẽt:
& iter eos magni orienť tumult⁹: & q uixerit
i magno timore erũt: multiq; ad dãdã gloriã
Deo cæli ꝯuertenť.Que oĩa ſignificãť Apoc.
xi.Et i illa hora inqt.ſ.poſt aſcẽſum Enoch &
Heliæ:p qd dať intelligi ꝙ cito poſt iteritum
Enoch & Heliæ ſequeť mors Antixp̃i:factus ẽ
terræmotus magnus:& decima pars ciuitatis

cecidit:& occiſa ſunt i terræmotu noĩa hoĩum ſeptẽ milia:& reliq̃ i timorẽ miſſi ſunt:& dederũt gloriã Deo cæli.Veh ſecundũ abiit:& ecce ueh tertium ueniet cito.Hæc ibi.

¶ Ad primũ ergo dicẽdum: ꝙ Sancti illi ꝯtra quos faciet bellũ erunt Enoch & Helias:quos prĩo ſupabit morte tpali iterficiẽdo:ſed i patiẽtia ſua tãdẽ uicẽt reſurgẽdo glorioſi ut dcm̃ ẽ.

¶ Ad ſecundũ dicẽdũ:ꝙ fugiẽs ad tẽpus ſæpenumero uictor euadit:quãuis dũ i fuga ẽ inferior uideat̃.Imperiũ militãtis Eccl̃iæ pariter ſubcũbere qdẽ uidebit̃ uiuente Antixp̃o:ſed eo occiſo e fuga rediẽs trophea uictor referet.

¶ Ad tertium dicẽdũ:ꝙ nõ oĩa q̃ uoluerit Antixp̃s efficere poterit.Faciet igit̃ legẽ: iſtituẽdo ut occidat̃ qcũq; ſeq eũ noluerit.Illa uero lex ñ obſeruabit̃ oĩmo de:xp̃o maxĩo fidelib⁹ multis ꝯſtãtiã animi ꝓſtãte aduerſus impiã eã legẽ.

¶ Titul⁹ Septim⁹ de fœliciſſima tẽpeſtate futura i iperio militãtis Eccl̃iæ poſt iteritũ Antixp̃i.

POſt ꝯſiderationẽ eoꝝ q̃ pertinẽt ad ꝯditiones tẽpoꝝ Antixp̃i diſputandum ẽ de tpe ſequẽti itermedio inter mortẽ Antixp̃i & diem iudicii: Circa quod quæruntur duo:

¶ Primo:An poſt mortẽ Antichriſti Imperiũ militantis Eccleſiæ aliquo tempore durabit ante diem iudicii uniuerſalis:

¶ Secũdo:An tẽpeſtas itermedia inter mortẽ Antichriſti & diem iudicii erit fœliciſſima.

¶ Vtrum poſt mortẽ Antixp̃i Imperiũ militãtis Eccl̃iæ aliquo tpe durabit uſq; ad diẽ iudicii uniuerſalis. Quæſtio Prima.

AD primã q̃ſtionẽ ſic ꝓcedit̃:Videt̃ ꝙ poſt mortẽ Antixp̃i Imperiũ militantis Eccl̃iæ nullo tpe durabit uſq; ad diẽ iudicii.Prĩo qdẽ:qm̃ ſaluator loquẽs de tribulatione dierũ Antixp̃i dicit Matth.xxiiii. Statim aũt poſt tribulationẽ dierũ illoꝝ.ſ. tpis Antixp̃i : ſol obſcurabit̃: & luna nõ dabit lumen ſuũ:& ſtellæ cadent de cælo: & uirtutes cæloꝝ ꝯmouebunt̃:& tũc parebit ſignũ filii hoĩs i cælo.ſ.iudicaturi:ut ex ſequẽtibus patet.Igit̃ nullum uidet̃ futurum tẽpus intermedium poſt interitum Antichriſti & diem iudicii.

¶ Præterea.Apoc.xi.legit̃: ꝙ poſt aſcenſionẽ Enoch & Heliæ.Septim⁹ Angelus cecinit:iter cetera dicẽs:& aduenit ira tua & tẽpus mortuorũ iudicari.Igit̃ uidet̃ ꝙ aut nullũ aut paruũ tẽpus intermediũ erit poſt mortẽ Antixp̃i:q̃ ut dictũ fuit:poſterior erit morte Enoch & Heliæ.

¶ Præterea.Apoc.xviii.dicit̃ de Babiloniæ regno aduerſo imperio militãtis Eccl̃iæ:ꝙ Angelus poſt interitũ Antixp̃i exclamauit in fortitudine dicẽs: Cecidit cecidit Babilon magna: & poſt pauca ſubinfert: Ideo i una die uenient plagæ eius:mors & luctus:& fames:& igne cõburet̃.Igit̃ uidet̃ ꝙ poſt mortẽ Antixp̃i una tãtũ die ſit duraturũ Imperiũ militantis Eccl̃iæ.

¶ In oppoſitum eſt quod Apoc.octãuo dicit gloſa:Poſt mortẽ Antichriſti pax erit i Eccl̃ia.

¶ RESPONDEO DICENDVM ꝙ ꝯſideranti diuinas litteras manifeſtũ eſt imperiũ militantis Eccl̃iæ duraturũ ꝑ aliquod tẽpus poſt antichriſti mortẽ:Nã Matth.xxiiii.de die iudicii loquẽs ſaluator ait: Sicut ãt i dieb⁹ Noe ita erit & aduẽtus filii hoĩs. Sicut.n.erãt in diebus Noe ante diluuiũ:comedẽtes & bibẽtes: nubẽtes & nuptui tradẽtes:uſq; ad eũ diẽ quo intrauit Noe i arcã:& nõ cognouerũt donec uenit diluuiũ & tulit oẽs:ita erit & aduentus Filii hoĩs.Iſta nãq; uerba ſunt de tpe imediato ante diẽ iudicii:ergo durabit ĩperiũ militãtis Eccl̃iæ per aliquod tẽpus:i quo hoĩes uitã degẽt ſicut nũc. Quod clare exprimit cũ dicit̃:nuptui tradentes:& reliqua.Hoc tẽpus deſcribitur Apoc. viii.Cũ.B.Ioãnes uidit poſt maximã tribulationẽ Antixp̃i fieri ſilentiũ in cælo.& cũ aperuiſſet inqt ſigillũ ſeptimũ:factum eſt ſilentiũ i cælo quaſi media hora.Vbi Beda dicit: Poſt interitum Antixp̃i requies aliquãtula futura creditur in Eccl̃ia.Hanc interpretationẽ ſequunt̃ Gloſa:Magnus Doctor Albertus:ac multi.

¶ Ratione quoq; perſuadet̃:Nam Deus eſt q̃ poſt tempeſtatẽ tranqllum facit. Conuenit.n. bonitati Dei : qua uniuerſi temperat actiones. Omnium uero tempeſtatũ maxima erit tribulatio Antichriſti. Neq; minoris erunt bonitatis homines:imo maioris futuri tẽpore Antichriſti q̃ fuerint tempore Noe : de quibus dicitur: Omnis quippe caro corruperat uiam ſuã.Ge. vi.Quos tamen Deus per multũ tpis expectauit ut ꝯuerteret̃.Igit̃ pp diuinæ bonitatis rationẽ: & ut detur hoĩbus tp̃s quo reuerti poſſint ad p̃niam:Imperiũ militãtis Eccl̃iæ pſeuerabit.

¶ QVANTVM VERO ſit duraturũ multiplex eſt modus dicendi. Quidã nanq; dicunt ꝙ ad minus quadragintaquinq; diebus: ex eo ꝙ dicitur . Dan.xii. Beatus qui expectat ad dies M.cccxxxv.Et ante iſta ponitur tẽpus pſequutionis Antichriſti quo auferetur iuge ſacrificiũ Chriſti : numerus uidelicet dieꝝ mille ducent

nonaginta:ideſt tres āni cum dimidio: quibus addendo quadragintaqnq; fiunt M.cccxxxv.

¶ Alius modus reſpondendi eſt:ut fere tantū tpis detur illis hoībus ꝯuertendi ad Chriſtum quantū eſt ꝓceſſum hoībus ante diluuiū: q fuerunt āni centū & uiginti:ut habeť Ge.capˡo.vi. Cuius ratio uideť eſſe:qa hoīes huius ætatis ſaluator aſſimilauit hoībus tpis Noe : ut dictū eſt.

¶ Tertius modus rńdendi eſt:qm̄ tp̄s ab aduētu Chriſti uſq; ad finē mundi a ſp̄ſancto uocatur hora. Priæ Ioānis.Filioli hora nouiſſima eſt.Similiter Matth.ſecūdo, Hi nouiſſimi una hora fecerūt.dimidia uero hora uocať tp̄s poſt interitum Antixpi ut dictū fuit.erit itaq; ſecundū hunc modum rńdēdi duratura Eccl̄ia fere tot ānis quot ꝓceſſerūt uſq; ad aduētū Chriſti.

¶ Quartus modus rńdendi eſt:qm̄ in diuinis litteris mille āni pro una die accipiuntur.pſal. lxxxviiii. Quoniā mille āni ante oculos tuos tanq̄ dies externa,quæ ꝑteriit.Duodecim uero ſunt horæ diei.Io.xi.Nōne duodecim ſunt horæ diei? Illud autē tp̄s erit tp̄s dimidiæ horæ ut dictū eſt. Igiť erit illud tēpus duodecima pars mille ānoꝝ. Hunc modū arguendi uideť ſeq B.Hieronymus ſup pſal.Dn̄e refugium.

¶ Vltimus modus rńdendi:ut quātitas determinata tpis illius ſit nobis penitus ignota : pp dictum Saluatoris actuū primo: Nō eſt ueſtrū noſſe tpa uel momenta q̄ pater poſuit in ſua poteſtate.Et hunc modū ſequiť.B. Auguſtin⁹ xix.de Ci.dei:in determinatione talium q̄ſtionum , Hinc Saluator de ultimo die ait Matth. xxiiii.Diem illū nemo ſcit niſi ſol⁹ pater.Duo ergo ſunt nobis nota de illo tpe:ꝙ ſcilicet erit: & ꝙ nō multū durabit.Inde Albertus Magn⁹ ſuper Apoc.octauo capˡo ī principio ait : Hic determinať apertio ſigilli ſeptimi:qua manifeſtatur ſtatus Eccl̄iæ poſt tēpus Antichriſti:quādo.ſ.dabiť pax Eccl̄iæ:ſed parū durabit. Hæc ille.Itē glo.ibi ſup uerbo quaſi media hora dicit:qa cito uenit ad iudiciū. Modi uero arguēdi ꝑdicti nō ſunt neceſſarii:qa hora pro tpe indeterminate accipiť:Ad Ro.xiii. Hora eſt iam nos de ſomno ſurgere.Ratione quoq; breuitatis ſtatim a Chriſto uocať:qm̄ omne tp̄s eternitati ꝯparatū ꝑcipue breue:ueluti īperceptibile tp̄s eſt . Et p hec patet reſpōſio ad primum.

¶ Ad ſecundum ergo dicēdum eſt:ꝙ ut diciť Apoc.x.In diebus uocis ſeptimi Angeli:cū ceperit tuba canere conſumabiť myſteriū Dei: ſicut euangelizauit per ſeruos ſuos prophetas. Quæ uerba cōiter ſic exponunť:In diebus ſeptimi Angeli:ideſt in diebus ultimoꝝ ꝑdicatorum:p p tempus Antichriſti.Cū ceperit tuba canere:Aymo:cum ceperit ſancta Eccl̄ia ſuam ꝑdicationē diffundere conſumabiť myſterium Dei: ideſt qcqd modo latet:ſiue ſint ꝑmia bonoꝝ:ſiue tormenta maloꝝ. Sicut euangelizauit per ſeruos ſuos prophetas:Quoꝝ ſicut Aymo ait:omnis intētio fuit de Domini aduētu & ſæculi ꝯſumatione prophetare. Ideoq; tunc perficietur ſicut ante ꝑdictum eſt.Significatur itaq; ꝙ in illa ætate futuꝝ erit iudicium. Cuius tñ ætatis nulla poniť quātitas certa durationis. Ad tertium dicēdum eſt:ꝙ una illa dies ſignificat diē iudicii : ut cōiter exponitur : quæ nō dicitur futura īmediate poſt mortē Antichriſti.Ideo negatur conſequentia.

¶ Vtrum tempeſtas intermedia inter mortem Antichriſti & diem iudicii erit fœliciſſima: Quæſtio Secunda.

AD ſecundam q̄ſtionem ſic proceditur: Videtur ꝙ tēpeſtas intermedia inter mortē Antichriſti & diem Iudicii nō erit fœliciſſima.Primo quidē:ſub hac tempeſtate uenient formidabilia ſigna formidabilia ultimi iudicii:areſcentibus hoībus ꝑ timore & expectatione eoꝝ q̄ ſuperuenient uniuerſo orbi: ut diciť Lucæ.xxi, Igitur tempeſtas poſt interitum Antichriſti nō erit fœliciſſima.

¶ Præterea.Charitas in Deum q̄ in populis reperitur : ꝑcipue conferre uidetur ad fœlicitatē temporis:ſicut dicitur in pſal.cxliii.Beatū dixerunt populum cui hec ſunt:Beatus populus cui⁹ dn̄s Deus eius.Sed ea tēpeſtate deficiēt fides & charitas : Iuxta illud:filius hominis ueniens in terram ſcilicet ad iudicandum:putas ne īueniet fidē in terra? Itē Matth.xxiiii. Quoniam abundabit iniquitas:refrigeſcet charitas. Ergo illa tempeſtas nō erit fœliciſſima.

¶ Præterea prime.ad Ti.iiii.diciť:In nouiſſimis diebus inſtabunt tēpora periculoſa.Erunt homines amātes ſeipſos:cupidi:elati : ſuperbi: blaſphemi:parentibus nō obedientes:ingrati: ſceleſti:ſine affectione:ſine pace:criminatores: incontinentes:imites:ſine benignitate:proditores:ꝓterui:tumidi:uoluptatū amatores magiſq̄ Dei: habentes quidem ſpeciem pietatis: uirtutem uero eius abnegantes. Igitur ea tempeſtas erit infœliciſſima.

¶ In oppoſitum eſt : q̄a pax omnimoda erit in impio militantis Eccl̄iæ ut dicit glo.in pricipio octaui capituli Apoc, Deſtructo quoq;

Antichriſto Diaboli potētia diminuetur:& ad terram proiiciet ut dictum eſt. Igitur illa tempeſtas erit fœliciſſima.

¶ Reſpōdeo : dicēdum ꝙ iuxta expoſitionē Doctoꝝ ſtatus iperii militātis Eccſiæ poſt tp̄s Antixp̄i quā dabit pax Eccſiæ : quaſi clauſus latebat i ſcriptura:ſed.B.Io.i pricipio octaui capituli Apoc.illū oſtendit dicēs:Et cū aperuiſſet ſigillū ſeptimū factū eſt ſilentiū i celo quaſi dimidia hora:Quo ſilentio futura reqes ac pax in Eccſia ſignatur poſt interitū Antichriſti ut ait Beda. Pars uero huius tēpeſtatis multas habebit cōditiones q̄ ad fœlicitatē terrenā conferunt:pariter ac ſpiritualem.

¶ Prima erit pax:de qua iam ſatis dictum eſt.

¶ Secūda erit:qm̄ tunc p̄dicabit fides ac uer⁹ intellect⁹ diuinaꝝ litteraꝝ. Eritq; maior illuminatio cordiū circa diuina: ſiue pp abundantiā gratiæ:ſiue pp p̄dicationē Enoch & Heliæ p̄cedentē. Ipſe.n. Helias exponet ſecūdū uerū intellectum litteras diuinas : qbus corda patrum conuertet in filios:ut dicitur Malachæ ultimo. Tertia conditio erit . Conuerſio plenaria iudeorum. Viſo.n.interitu Antichriſti effecto diuino iudicio iudei de facili ad adorandum Chriſtum maximum conuertentur:ut habetur a Beato Paulo ad Ro. Vndecio. De hac ꝯuerſione iudeoꝝ exponitur illud pſal.qnquageſimi octaui:Cōuertentur ad ueſperā:& famem patientur ut canes:ueluti ibidē gloſa dicit. Implebitur quoq; illud Micheæ ultimo. Deponet oēs iniqtates noſtras : & proiiciet oia peccata noſtra . Hanc ēt ꝯuerſionem plenariā iudeoꝝ p̄dixit longe ante Azarias pphera occurrens Aza Regi Iuda reuertenti a p̄lio cū magna uictoria dicens.ii.para . xv . Tranſibunt āt multi dies i Iſrael abſq; ſacerdote:abſq; doctore : & abſq; lege. Cūq; reuerſi fuerint i anguſtia ſua ad dn̄m Deum Iſrael & q̄ſierint eū:inuenient. Quarta ꝯditio:Oēs pene mundi natiōes colla ſubmittent impio militātis Eccſiæ. Q d ſi i aliqua regiōe p tp̄a retroacta nō fuit fundata eccſia tunc fundabitur: & cū effectu p̄dicabitur euāgeliū:ut illud Saluatoris impleatur Matth. xxiiii. Et cū p̄dicatum fuerit hoc euangelium i toto mundo:tunc ueniet ꝯſumatio . Non tn̄ lex Antichriſti aut ſequaces eius ex toto ceſſabūt teſte ēt.B. Vincen.p̄dicatore p̄cipuo i ſuis ſermōib⁹:multis pſeuerātib⁹ pp obſtinationē ac dei reprobationē:pctīs illoꝝ id exigētibus. Quinta ꝯditio:Tunc p̄dicabunt pœnæ futuræ dānatis hoībus ac Demonib⁹. Hæc p̄dicatio p̄nunciata fuit ſingulariter a.B.Io.Euangeliſta Apoc.xv.&.xvi.p ſeptē Angelos hn̄tes ſeptē plagas nouiſſimas:i qbus ꝯſumata eſt ira Dei.

¶ Sexta ꝯditio:cognoſcetur iudicii ul̄s certa ꝓpinqtas:licet ānus ac dies ignorabunt. Neq; uero hoīes ꝓpterea ceſſabunt ab his q̄ ad rem p ublicā ſpectant humanā:ſerentes ac plantantes uineas:nubētes:nuptuiq; tradentes:ſed erūt hoīes ſicut ait Saluator Matth.xxiiii.ſicut in diebus Noe edentes ac bibentes:qbus repente & inexcogitate:ſicut fur i nocte:ultimū ſupueniet iudiciū. Signa uero ultimi iudicii:q̄ nō p̄ceſſerunt(multa.n.cōplebuntur ante aduentū Antichriſti atq; illius tp̄e) in ultima parte hui⁹ tēpeſtatis ꝯſumabuntur. Nam humana generatio non p̄teribit donec omnia impleantur . Et per hæc patet reſponſio ad primum.

¶ Ad ſecūdū ergo dicēdū ē:ꝙ q̄ i auctoritatib⁹ adductis dicūt futura d̄ defectu fidei & charitatis:itelligēda ſunt fore p̄cipue tp̄e Antixp̄i: cuius uicinæ tēpeſtatis : quā Ap̄ls uocat nouiſſimos dies pp ꝓpinquitatē ad iudiciū ul̄e:& qa erit in ultima parte ultimi ſtatus impii militantis Eccleſiæ ſupra dictū fuit:homines erunt amantes ſe ipſos : & reliqua q̄ a Beato Paulo enarrant. per quæ patet reſponſio ad tertium.

¶ Titulus octau⁹ de iudicio uniuerſali Imperii militantis Eccleſiæ.

POST cōſideratiōnē tēpoꝝ decurſus impii militātis Eccleſiæ determinandū eſt de fine eiuſdem imperii: Circa quē tria explananda ſunt:Primū eſt iudicium uniuerſale impii militātis eccſiæ. Secundū eſt Triūph⁹ Chriſti:ac militum omniū ingredientium cæleſtem hieruſalem . Tertium eſt inouatio mundi ſenſibilis:in quo triūphantes uicerunt . Circa iudiciū uniuerſale unica erit quæſtio.

¶ Vtrum omnes homines in reaſſumptis corporibus ſimul iudicabuntur a Chriſto : Quæſtio Vnica.

AD hanc quæſtionem ſic proceditur: Videtur ꝙ omnes homines in reaſſumptis corporibus ſimul a Chriſto non iudicabuntur.

¶ Prio qdē:qa p̄hs dicit i ſecūdo de generatiōe:ꝙ ea quoꝝ ſubſtātia corrūpit nō reiterant eadē numero:ſed hoīum mortuoꝝ ſubſtantia

corrupta eſt: Igitur reſurgere nequeunt & per
conſequens nec ſimul iudicari.

¶ Præterea: Si oẽs hoĩes iudicabuntur ſimul
ꝯgregabuntur ĩ aliquo loco ꝑticulari: ueluti ẽt
Ioelis.iiii.dr̃, Cõgregabo oẽs gẽtes: & deducã
eas ĩ uallẽ Ioſaphat: & diſceptabo cũ eis. ſ; hoc
uidetur ĩpoſſibile ĩnumera hoĩum exiſtẽte mul
titudine q̃ per tot annorum milia fuere: Igitur
oẽs homines non ſimul iudicabit.

¶ Præterea: Si Chriſtus oẽs hoĩes ſimul iudi-
cabit aut ſecundũ humanã naturã tm̃: aut ſecũ
dum diuinã tm̃: aut ſecundũ utrãq;: nõ ſecũdũ
humanã tm̃: qa tunc uidebunt filium hoĩs ue
niẽtẽ ĩ nubib⁹ cæli cum põtate magna & ma
ieſtate: q̃ ꝑtinẽt ad expſſionẽ diuinitatis. ergo ſe
cundum diuinã: qđ nõ: Quia tunc diuinitas
manifeſtaret̃ reprobis: q̃ ſine gaudio uideri nõ
põt. Damnati uero ĩ ſupplicio ſunt æterno oĩ
diuitatis gaudio ꝑpetuo priuati. Igit̃ oẽs hoĩes
ĩ reaſſumptis corporib⁹ ſiĩ a Xp̃o nõ iudicabũt̃.

¶ In oppoſitum ẽ articulus fidei dicẽs: Inde
uẽturus ẽ iudicare uiuos & mortuos. Ad cuius
aduentũ oẽs hoĩes reddituri ſunt de factis pro
priis rõnem. Item apoc.xx.dr̃. Et uidi mortuos
magnos & puſillos ſtãtes ĩ ꝯſpectu throni: &
libri apti ſunt: & alius liber aptus eſt q̃ eſt uitæ:
& iudicati ſunt mortui ex his q̃ ſcripta ſunt
in libris ſecundum opera eorum.

¶ Reſpõdeo dicẽdũ: ſuppoſito ꝙ titul⁹ q̃ſtio
nis affirmatiu⁹ ſit neceſſario credit⁹ declarãda
ſũt tria: priũm ſpectat ad ꝓcedẽtia iudiciũ uẽ:
ſecundũ ad ꝯcomitãtia. tertiũm ad ꝯſequẽtia.

¶ CIRCA PRIMVM ꝓbãtur ſeq̃ntes ꝯclu-
ſiões ex doctrina Theologoꝝ: ꝓſertim ſup.iiii.
ſñiarum: pria eſt reſurrectiõem mortuoꝝ: quã
fide tenemus. ẽt ꝓbabiliter ꝯuincit rõ naturalis.
Probat̃ a.S.Thoma ꝯtra gentiles.iiii.cap.lxxix.
ꝓcipue: qa nihil ꝯtra naturã eſt ꝑpetuum: Aĩa
neceſſario remanet corpore deficiente: q̃ ẽt na
turali ĩclinatione ꝯiungitur corpori. Suadebit
igitur ratio naturalis ut aliquando anima ſe-
parata iungatur corpori: quod eſt reſurgere.

¶ Ratiõibus uero Scoti aduerſus ꝑñtẽ rõnẽ
rñdim⁹ ĩ eo ope qđ ĩmortalitate aĩæ ĩſcriptũ
edidimus. Quãuis uero aĩa ſepata naturaliter
optet ſuo uniri corpori nullũ tñ actiuum prĩci
pium creatum poterit aĩas ſepatas corporibus
iungere: ſed ſolo Deo opante. Cuius tñ actiõi
diuinæ ꝑuii erunt Angeli miniſtrãtes colligen
do cineres: eaſq; ueluti ꝑparãdo ad repationẽ
humani corporis. Hinc priæ ad Theſſa.iiii.ait
Ap̃s: Dñs ĩ uoce Archãgeli deſcendet de cælo
& mortui reſurgẽt. Hæc.n.lex diuitatis ẽ: ut ĩfe
riora & q̃ trãſmutatiõe egẽt: ꝑ Angelos admi-
niſtret. Itaq; reſurrectiõis mortuoꝝ tpe: q̃ fient
in inſtanti Deus opabitur: q̃ uero ĩ tpe: Angeli.

¶ Secunda ꝯcluſio: Oẽs hoĩes reſurgẽt ſimul
& ĩ eodẽ iſtãti. Probatur ſic: Oĩum reſurrectio
erit ĩ ultĩo iſtãti ſonitus tubæ Angelicæ: qđ erit
unum tm̃. Igitur ĩ eodem iſtãti oẽs hoĩes reſur
gent. Inde Ap̃s priæ ad Cor.xv.dicit: In mo-
mẽto: ĩ ictu oculi. Diuerſa uero illa q̃ Ezechiel
ꝓpheta futura in reſurrectiõe ꝓnũciat ſimul
fient. Qui populo rudi loq̃ns ueluti futura in
tpe expſſit: ſicut & de Moyſe ſcribente opa ſex
dierum: dicit.B.Augũs. Cum uero ait Ap̃s pri
me ad Theſ.iiii. Mortui q̃ ĩ chriſto ſunt reſur-
gent primi: intelligendus eſt de primitate non
temporis ſed dignitatis.

¶ Tertia cõ: Queq; aĩa ſuũ ꝓprium corp⁹ re
ſumet: Reſurgere.n.ẽ iterato ſurgere: Eiuſdẽ ãt ẽ
cadere & ſurgere: Quare cũ ꝑ mortẽ corp⁹ ca
dat: idẽ quoq; corpus neceſſe ẽ aĩam reaſſume
re: ſi uera exiſtit reſurrectio. Hic Iob.cap.xxi.
hãc fidem aſtruens inq̃t. Scio ꝙ redẽptor me⁹
uiuit: & in nouiſſimo die de terra ſurrecturus
ſum: & ĩ carne mea uidebo Deũ. Quæ igitur
ſunt ĩ hoĩe ſubſtantialia eadem reſurgere ne-
ceſſe eſt: accidentalia uero minime.

¶ Circa horã aduertendũ: ut ait.B. Thomas ĩ
quarto di.xlvii.ꝙ determinata hora tpis qua
fiet reſurrectio ſciri nõ põt ꝓ certo: ut dicit Ma
giſter ĩ littera. Tamen ꝓbabiliter ſatis a q̃buſdã
dr̃: ꝙ reſurrectio erit quaſi in crepuſculo ſole
exiſtente ĩ oriente: & luna ĩ occidente: qa ĩ tali
diſpõe ſol & luna creduntur creata: ut ſic eoꝝ
circulatio cõpleatur penitus ad eundẽ punctũ.

¶ CIRCA SECVNDVM: ſit prima ꝯcluſio:
Chriſtus ĩ ultimo iudicio iudicabit nõſolũ in
natura humana: ſed ẽt ſecũdũ naturã humanã.
Probat̃: Iudicare hoĩes Chriſto ꝯpetit aliquo
mõ ſecundũ illã naturã ſecũdũ quã hẽt dñium
ſup hoĩes: & poteſtatẽ introducendi hoĩes ad
regnũ uel excludendi: & ſecundũ quã ẽ caput
Eccl̃æ: Sed oĩa hæc ꝯpetunt Chriſto: nõſolũ
ſecundũ diuinã naturã: ſed ẽt ſecundũ huma-
nam. Ergo Chriſto cõpetit iudicare nonſolũ
ſecundum diuinam naturam: ſed etiam ſecun
dum humanam.

¶ Secunda concluſio: Chriſti diuinitas in iu
dicio a ſolis bonis uidebitur: Probatur: Dam-
nandi in iudicio uidendo chriſtũ non gaude
bunt: ſed triſtabunt̃. Sed ſi uiderent eius diui
nitatem gauderent & non triſtarentur. Ergo
non uidebunt Chriſti diuinitatem.

¶ Tertia ꝯcluſio: Quilibet ĩ ultĩo iudicio le

gere poterit i ſua & aliena ꝯſcia oĩa merita & demerita ꝓpria & aliena. Probaẽ: Quicũqȝ manifeſte & euidẽter cognoſcit aliquã ſniam eẽ iuſtã cognoſcit merita ſniati: ſed qlibet i finali iudicio cognoſcet mãifeſte & euidẽter ſententiã ſui & alioꝝ eſſe iuſtã: ergo cognoſcet manifeſte ſua & aliena merita uel demerita.

¶ Quarta Cõcluſio. Probabile ẽ ꝙ illud iudicium quãtũ ad diſceptationẽ & ſniam fiat mentaliter & nõ uocaliter. Probaẽ: Ad ultimũ iudiciũ nõ reqriẽ iſtrumẽtalis magnitudo ṫpis: Sed ſi illud fieret uocaliter illa exigereẽ. Ergo fiet mentaliter. Hinc. B. Auguſtin⁹. xxiiii. de Ciuitate Dei inqt: Si liber ille ex cuius ſcriptura oẽs iudicabunẽ carnaliter cogiteẽ: qs ei⁹ magnitudinẽ aut longitudinẽ ualeat æſtimare? Aut quãto ṫpe legi poterit i quo ſcriptæ ſunt uitæ uniuerſoꝝ? Hec Auguſtin⁹: Vnde ꝓbabile eſt ꝙ illa q̃ dicunẽ Math. xxv. nõ uocaliter ſed mentaliter ĩtelligẽda ſunt eſſe ꝑficiẽda.

¶ CIRCA TERTIVM: Lata ſnia ab ĩpatorẽ Chriſto Deo boni ꝑmiabunẽ: ut in ſequẽti titulo declarabiẽ. Mũdus ſenſibilis ꝑ ignẽ purgatus q erit quoqȝ purgatoriũ egẽtib⁹ ĩtẽſiõe pœnæ: extenſionẽ equãdo omnino mũdus exiſtẽt: reſolutis oĩbus cõpoſitis in quattuor elemẽta: deiectiſqȝ reꝓbis demõĩb⁹ ac hoĩb⁹ in infernũ ꝙ cẽtrũ terræ occupabit. De igne cõflagrationis loqtur Dauid dicẽs: Ignis in cõſpectu eius exardeſcet: Itidem Diuus Auguſtinus. xx. de ciuitate Dei ait: Sicut mundana aquaꝝ ĩundatiõe factum eũ diluuium: ita mundanoꝝ ignium ꝯflagratiõe figura huius mundi ꝑibit. Purgato orbe ceſſabit mot⁹ cæli ſole i puncto oriẽtis exiſtẽte: luna uero i occidẽte: oĩbus ẽt ſyderibus decẽtiſſime reſidẽtibus: iuxta illud Apoc. x. Iurauit ꝑ uiuẽtẽ i ſæcula ſæculoꝝ: qa tẽpus nõ erit amplius.

¶ Verũ quãuis cõiter ſacri doctores teneãt motus celoꝝ defituros poſt diẽ iudicii: nõ id tñ aut efficaciſſima rõne: aut diuinarũ lraꝝ clara ꝓbatur auctoritate. Nã q de Apocalipſi iducta ſunt uerba de ṫpe nõ ſimpliciter: ſed i quo ꝯſumabuntur myſteria impii militantis Eccłiæ ĩtelligi poſſunt. Inde ſubiungiẽ: Sed i diebus ſeptimi Angeli cum cepit tuba canere ꝯſumabiẽ myſterium Dei. Paruulis uero cum ſolo originali decedẽtibus uitã: locum: & opa ꝗiocundiſſima Deus ĩmortalis ꝑſtabit: qualia mortalibus nota minime eẽ uoluit. Inane uero ẽ talia rõcinatiõe rimari diuinis litteris tacẽtibus: æger. n. ẽ humanus ĩtellectus: uanaſqȝ ſæpenumero fingit opiniões de ſupnaturalibus diſputãs: niſi eidẽ certa diuinoꝝ eloqorũ ſuffrageẽ auctoritas. Quãobrẽ ſi uñs Eccłia aliter ſentiẽdũ determinaſſet de pueris nõ baptizatis: ut nõnulli ferunt: eidẽ ſp me aſſentire ꝯfiteor tãq̃ clariſſime ratiocinãti ex diuis lris.

¶ Ad primũ ergo dicẽdũ ẽ: ꝙ ſola ui naturæ corrupta ꝑmanẽtia eadẽ nõ reiterantẽ: diuina ãt uirtute falſum ẽ. Cui reſpõſiõ: ut dictum ẽ: humana ẽtrõ naturalis ſuffragaẽ. Poſitis eiſdẽ pricipiis naturalibus: ſi uniantẽ idẽ ſeq neceſſe ẽ. Materia uero pria ac aĩa ꝑpetuo remanẽt: q ubi reuniãẽ diuina uirtute idẽ redibit homo.

¶ Ad ſecũdum dicẽdum: ꝙ ſi ad litterã intelligaẽ uallis Ioſaphat: ꝯphẽdẽdum ẽſt ſpatiũ circũſtãs quãtũ opus fuerit. Innumera ãt multitudo hoĩum ibidẽ locabiẽ: ꝑcipue cũ mali i terra exiſtẽt: boni uero i aera ſubleuabuntur Chriſto occurrẽtes. Verũ. B. Auguſtĩs i libro. xx. de ci. Dei uideẽ magis hoc referre ad ĩterꝑtatiõnẽ nois. Interꝑtaẽ. n. Ioſaphat iudiciũ dñi: uel dñs iudicat: qſi dicat. Congregabo oẽs & deducã eos ĩ iudicio: nõ cui⁹cũqȝ ſꝫ dñi oĩum.

¶ Ad tertiũ dicẽdũ: ꝙ diuinitas manifeſtabiẽ reprobis ꝑ ſigna & effectus potẽtiæ infinitæ: qbus cõtreſcẽt & dolebũt: diuinitas uero ꝑ eſſentiã ſolis inoteſcet bõis. Videri autem diuinitas hoc modo nequit ſine gaudio.

¶ Titul⁹ Nonus de Triũpho Chriſti Impatoris ac militum omnium imperii militantis Eccleſiæ ingredientium cæleſtem hieruſalem.

Deinde cõſiderandũ eſt de Triũpho Chriſti maximi ꝑpetui regis ac imꝑatoris: militũqȝ oĩum impii militãtis Eccleſiæ ingredientium cæleſtẽ hieruſalẽ. Erit autẽ huius ꝯſiderationis unica quæſtio.

¶ Vtrũ electi omnes poſt diẽ iudicii æqualiter cum Chriſto triumphabunt.

Ad hãc qſtionẽ ſic ꝓcedẽ: Videẽ ꝙ electi oẽs poſt diẽ iudicii cũ Chriſto æqualiter triumphabũt.

¶ Prĩo qdem qa triũphus iſte beatitudo animæ & corporis erit: ſed iſta beatitudo erit eadẽ: igiẽ idẽ triũphus.

¶ Præterea. Exercit⁹ militũ ſequẽtiũ Chriſtũ triumphantẽ pari pompa indutus & incedẽs deſcribiẽ a beato Io. Apoc. xix. dicẽte: & exercitus q ſunt in cælo ſequebanẽ eum in equis albis ueſtiti byſſino albo & mũdo. Igiẽ electi omnes cũ Chriſto æqualiter triũphabunt,

¶ Præterea.Math.xx.dicitur: Acceperūt ſingulos denarios:per quos p̄miatio omniū electorū ſignaƭ ergo æqualiter oēs triūphabunt.

¶ In oppoſitū eſt: q̄ Sancti erūt tunc ſicut ſtellæ in ppetuas æternitates: Sed ſtella differt a ſtella in claritate: Igiƭ etiā ſancti nō æqualiter cū Criſto triūphabūt poſt diē iudicii.

¶ RESPONDEO DICENDVM: q̄ cū militia ſit uita uerorū mēbrorū imperii militātis Eccl'iæ: triūphus uero apud ueteres ſupmus honor erat militib⁹ donat⁹ poſt deuictos hoſtes: ideo futura fœlicitas merito cōparaƭ triūpho. Ordinē autē triūphādi apud Romanos ſingulariter accepim⁹ ab Appiano Alexādrino in tertio de bello punico: triumphū Scipionis Emiliani deſcribente.

¶ AD CVIVS ſimilitudinē Chriſti Maximi ac omniū militū utriuſq; ſex⁹ triūphū inenarrabilē inexcogitabilēq; aliquomodo balbutiētes explicem⁹. Imperatoris Chriſti primo gloriā dicemus: dein q̄ ad omniū gloriā attinent cōem: Demū ſingularia in mediū deducem⁹.

¶ Chriſti uero gloriā.B.Io.Apoc.xix.ſic deſcribit: Et uidi cælum aptum. Et ecce equus albus: Et q ſedebat ſup eum uocabatur fidelis & uerax: & cū iuſticia iudicat & pugnat. Oculi āt ei⁹ ſicut flāma ignis: & in capite eius diadema... multa: habēs nomē ſcriptū qd nemo nouit niſi ipſe. Et ueſt tus erat ueſte aſpſa ſanguine: & uocabaƭ nomē ei⁹ uerbū Dei. Hæc B.Ioānes. Quibus uerbis gloria humanitatis ac diuinitatis Chriſti deſcribiƭ: Humanitatis qdē q̄ erit pp unitatē: fidelitatē: ueritatē & eqtatē: donorū multiplicitatē. Oculi.n.Chriſti: ut ait gloſa: dona ſunt Spūſancti qb⁹ eccl'iā ſuā reſpicit: quorū fructus aptiſſime tunc apparebunt. Diademata multa coronæ erunt multæ ac ppetuæ ab humanitate hitæ pp diuinitatē. Hæc demū humanitas aſpſa ſanguine erit: qa tunc apparebit excellentiſſime fructus paſſionis Chriſti. Gloria uero diuinitatis ineffabilis erit. Nec.n.humano qſpiā ingenio attingere pōt ea q̄ tunc Deus imortalis aget: cuius nutibus cuncta ſiue in cælo: ſiue in terra: ſiue intellectu uigeant: ſiue careant: applaudere ac illius uirtutem ac maieſtatē explanare ſatagent: efficient: perficientq;.

¶ GLORIA cōis oīum militum impii militātis Eccl'iæ tunc ingrediētium hieruſalē cæleſtē alia erit aīæ: alia corporis. Aīæ qdem erit: qm̄ tunc interius felicitabitur habēs oīum noticiā: ſiue i cognitiōe Dei ſiue p ſpēs infuſas: ſiue p acqſitas: ac ſenſus q tunc pfectiſſime actus ſuos exercebunt. Videre āt Deum erit beatitudo eſſentialis: qm̄: ut ait Saluator: Hæc eſt uita æterna: ut cognoſcāt te ſolum uerū Deum: & quē miſiſti Ieſum Chriſtū. Hæc beatitudo eſſentialis corona eſt aurea: qua oēs pariter coronabunƭ: quāq; nō equalis erit pciī in oībus illa corona: qbuſdā minus diuinā itelligētibus eſſentiā: qbuſdā magis. De uoluntate uero dicēdum id quod ait.B.Auguſtin⁹ in libro de pfectiōe iuſticiæ: dicēs. In plenitudine charitatis priæ p̄ceptum illud ipleƀitur: Diliges dn̄m Deum tuum ex toto corde tuo: & ex tota aīa tua: & ex tota mēte tua: & ex oībus uiribus tuis. Animæ igitur ſanctorū tres hēbunt dotes.ſ.uiſionē: dilectionē: & fruitionem. uerum corpora eorūdē quatuor dotes ppetuo poſſidebūt.ſ.ipaſſibilitatē: ſubtilitatē: agilitatē: ac leuitatē. Quas ubi alto ꝯſiderauerimus ingenio oēm ſolis ac lunæ ac ſyderū maieſtatē ſupare: tunc corpora noſtra ēt atq; ēt intelligemus: fatebimur: pdicabim⁹. Null⁹ deinde ſenſus in nobis erit ſiue interior: ſiue exterior: cuius actuum dulcedinē: ſuauitatē: oblectatiōeſq; innumeras excogitare poſſim⁹. Erunt tunc fantaſmata purgatiſſima nil niſi iocundū ac diuinū itellectui repſentātia. Oculus: auditus: odorat⁹: guſtus ac tactus ppria ſentiētes obiecta mirumimodū exultabunt. Miſſam faciētes gloriā cælorū q̄ ſeptēpliciter multiplicabiƭ: pūtiam inumerū beatorū: quorū corpora uoces diuinas emittēt ac odores ſuauitatis æternæ: uiſu pulcherrima tactuq; ineffabilia: qd de Corpore Chriſti Ieſu Impatoris æterni dicā: q agn⁹ erit lux atq; oīs delectatio iexcogitata: gaudiū & exultatio toti⁹ cæleſtis hieruſalē. Porro: ſi filii Iſrael nō poterāt itēdere i faciē Moyſi qa Deū uiderat facie ad faciē: quāta erit leticia tūc itēdētib⁹ i faciē Chriſti q De⁹ ē uer⁹: Verū Martyres Chriſti q p fide ac uoluntariæ mortē moleſtā ſubierūt aureola ſingulari donabūƭ. Eſt āt aureola ueluti parua corona ad dn̄am aureæ: gaudiū accidentale ppetuū p martyrii paſſiōe. Neq; nō credim⁹ martyrū cicatrices fulgore pclariſſimo ueluti ſolis radios æternæ uitæ ſociis oībus nō fore ſplēdidas Chriſto maxīo teſte: q diſcipulis poſt reſurrectionē ſuā oſtēdit manus ac pedes: & latus: i qbus cicatrices refulgebāt. Qui ēt ad uitā erudiunt multos nocte dieq; hūanæ diuinæq; rer ſtudiis uacātes: doctorat⁹ aureola inſigniti peculiari gaudio geſtibunt. Virgines pariter q̄ itactæ amoꝛ Xp̄i pſeuerarūt: uirginitatis aureola dōatæ letabūƭ.

Neq; deerunt milites utriuſq; ſexus qui fruct⁹ deferent ac manipulos operũ grãdi feruore dum ſpõs hos regeret attus collectos : Et alii qui ſem triceſimum:alii ſexageſimum : alii uero centeſimum .

TALIBVS IGITVR tantiſq; in æternum inſtructi muneribus Chriſtus maximus Imperator Deus & homo:cui proximior erit Diua Mater intacta facie ſimilis:pariq; ueluti gloria incedens : comitante inumera utriuſq; ſexus turba militũ Imperii olim militantis eccl̃iæ: clamãtib⁹ bñdĩunis Spiritibus:ſanct⁹:ſanct⁹: ſanctus dñs Deus exercitus:cæleſtẽ repetent hieruſalẽ ꝑpetuo demoraturi.O Fœliciſſimũ triũphum : O gloriam ineffabilẽ:quã oculus non uidit:nec auris audiuit : nec in cor hoĩs aſcẽdit.Parce lector ĩgenue ſi dulcior hæc cõtẽplatio diſputationẽ me relinquere coegerit & Rhetoris more ſcribere. Latius aũt iſtec habenť a diuinis Theologis:ꝑcipue a.S.Thoma ſuper quarto ſententiarũ. Igitur oẽs quidẽ uidebunt Dei eſſentiam : in qua & fœlicitabũtur . par tamen non erit gloria omnium:ſiue eſſentialis:ſiue accidentalis . Et per hæc patet reſponſio ad obiecta .

Titulus decimus & ultimus de innouatione mundi ſenſibilis : in quo triumphantes uicerunt .

VLTIMO conſiderandum eſt de innouatione mundi ſenſibilis in quo triumphantes uicerunt . Erit uero huius ꝯſiderationis unica quæſtio.

Vtrum poſt diem iudicii mundus ſenſibilis innouabitur,Quæſtio Vnica.

AD hãc q̃ſtionem ſic proceditur: Videtur ꝙ poſt diem iudicii Mũdus ſenſibilis nõ innouabitur: Primo q̃dẽ:Innouatio alteratio q̃dam eſt : Sed eſt impoſſibile uniuerſum alterari:quia oẽ alterãs reducitur ad aliquod alterãs nõ alteratũ:quod tñ ſecũdũ locũ mouet:quod nõ eſt extra uniuerſum ponere:ergo nõ põt eſſe ꝙ mundus innouetur .

Præterea:Nouitas gloriæ in ꝑmium datur creaturæ rationali:ſed ubi nõ eſt meritũ non põt eſſe ꝑmium. Cum ergo creaturæ inſenſibiles nihil meruerint uideť ꝙ nõ inouabunť.

Præterea:Si mundus innouabitur:ꝑcipue erit ꝑp ceſſationẽ motus cæli:ſed nõ eſt neceſſe catholico credere motũ cæli ceſſaturũ poſt diem iudicii : ut ſupra dictum eſt.Ergo nec neceſſario credere tenemur mundi innouationem futuram poſt diem Iudicii.

In oppoſitũ eſt qd hẽtur Eſaiæ.lxyi.Ecce ego creo nouos cælos & nouã terram : & nõ erunt in memoria priora: Et nõ aſcendẽt ſup cor:ſed gaudebitis & exultabitis uſq; in ſempiternũ.Et Apoc.xxi.Vidi cælũ nouũ:& terrã nouã.Primũ.n.cælum & prima terra abiit.

Reſpõdeo ad hanc q̃ſtionem ex.S.Thõa in quarto ſn̄arum:& in quarto cõtra gẽtiles capl̃o.ultimo:ſeq̃ntibus cõcluſionib⁹. Pria: Mundus ſenſibilis q componiť ſecundum cõem ſn̄iam Aſtrologorũ ac theologorũ ꝑcipue .S.Thõæ ex decẽ cælis mobilib⁹: q̃ttuor elemẽtis:ac ſpecieb⁹ uariis ex illis ꝯpoſitis poſt diẽ iudicii inouabiť: Probať:p̃io declarãdo qd p inouationẽ ſignificeť.eſt autẽ ĩnouatio mũdi ſuſceptio maioris influentiæ a diuina bonitate nõ uariãtis ſpeciẽ corpoꝝ:ſed addẽtis cuiuſdã gloriæ ꝑfectionẽ.Arguiť ergo ſic: Mũdus ſenſibilis ſtatũ hoĩs ꝑp quẽ factus fuit a Deo ſeq debet.ſed factus fuit mundus ſenſibilis ꝑp ſuſtẽtationẽ uitæ corporalis hoĩs:aut ꝑp ꝑfectum diuinæ cognitiõis:neutro ãt tũc exiſtẽte hoĩe in fine ſuo homo egebit.ergo hoĩs ſtatum ſeq̃tur:q tunc ĩnouatus erit.Hinc apl̃s ad Ro.octauo:ait.ꝙ ipſa creatura liberabitur a ſeruitute corruptiõis in libertatẽ glĩæ filiorum Dei .

Secunda concluſio:Remanẽte ſubſtantia elemẽtoꝝ generabilia & corruptibilia deſtruẽtur.ꝓbatur.Nã partes uniuerſi eſſentiales ſunť perpetuæ:& motus cæli cã eſt generabiliũ & corruptibilium:q ceſſabit: ut ſupra dictũ fuit. Igitur hoĩe dẽpto:oĩa generabilia & corruptibilia deſtruẽtur.Cõſequẽtia tenet:Nã Ariſtoteles in.ii.de generatiõe ait:In aĩalibus & plantis & huiuſmodi corporibus ſpeciei ꝑpetuitas nõ ꝯſeruatur:niſi ſecundũ ꝯinuationẽ mot⁹ cæleſtis.Præterea fine ceſſãte debet ceſſare id quod ẽ ad finẽ:ſed aĩalia & plante facta ſunt ad aĩalem uitã hoĩs ſuſtẽtandã:ut dicitur Ge.ix.Sicut olera uirẽtia:dedi uobis oẽm carnẽ. Sed poſt diẽ iudicii aĩalis uita i hoĩe nõ erit. Ergo nec generabilia ac corruptibilia remanere debẽt.

¶ Tertia ꝯcluſio. Lux corpoꝝ cæleſtiū ĩ illa mundi inouatiõe augebitur Probatur: Mūdi inouatio ſiet a Deo: ut manifeſtior fiat gloria Dei: Sed nunc gloriā Dei cognoſcimꝰ in pulchritudine corpoꝝ cæleſtium: q̃ ꝑcipue conſiſtit in luce: iuxta illud Eccl'iaſtici. xliii. Species: cæli gloria ſtellarum. prima quoq; patet Sapientiæ. xiii. A magnitudine ſpeciei cognoſcibiliter poterat Creator horum uideri. Igitur lux cælorū augebitur. Hinc Eſaie. xxx. dicit: Erit lux lunæ ſicut lux ſolis: & lux ſolis ſeptempliciter. Quantitas uero huius lucis auctæ ſoli Deo cognita creditur.

¶ Quarta coñ. Corpora elementorum perficientur ſecundum claritatem ſecundū modum ſuum. probatur: Nam in illa mundi innouatione ſpiritus inferiores accipient proprietates ſuperiorū: ſicut homines angeloꝝ. hoies n. erunt ſicut Angeli Dei in cælis: ſicut dicit Matth. xx. Igitur & corpora inferiora ſuperioꝝ. Nō tū natura inferioris æquabit naturæ ſuperioris. Ideo ſcd̃m ſuū modū recipiẽt lucem. Terra. n. ut dicitur: erit in ſuperficie exteriori peruia ſicut uitrum: aqua ſicut Criſtallus: aer ut cælum: ignis ut luminaria cæli. Hinc Apoſtolꝰ primæ ad Cor. vii. inquit: Præterit figura huius mundi: qa hæc ſpecies quæ nunc eſt ceſſabit: ſubſtantia uero remanebit.

¶ Ad primum ergo dicendum eſt: ꝙ ratio illa procedit de agente naturali agente ex neceſſitate naturæ: ſed ea quæ diuinitus fiunt procedunt ex libertate uoluntatis. Vnde Deꝰ ſine aliqua ſui ĩmutatione poteſt nunc hoc uelle: nunc illud. Illa uero mundi inouatio a ſolo Deo efficietur.

Ad ſecundum dicendum: ꝙ q̃uis corpora inſenſibilia non meruerunt illam gloriam proprie loquendo: homo tamen meruit ut illa gloria toti uniuerſo conferretur inq̃tum hoc cedit in augmentum gloriæ hominis: ſicut aliquis homo meretur ut ornatioribus ueſtibus induatur: quem tamen ornatum nullo modo ipſa ueſtis meretur.

¶ Ad tertium dicendum: ꝙ ut ex præhabitis patet: cogimur ſecundum diuinas litteras credere futuram mundi inouationem poſt diem iudicii: quãuis qualitas illius: ut a Theologis enarratur: non cadat omnino ſub Fide: Ad cuius exaltationẽ tanta ſint dicta de imperio militantis Eccleſiæ Chriſti Ieſu Dei optimi: Maximi. Cui ſit honor & imperiū per infinita ſæculornm ſæcula. AMEN.

¶ Iuſiurandum Auctoris.

¶ Teſtor Patrem: Filium: ac Spiritum ſanctum unum uerūq; Deum: Diuam Mariam Virginem Dei filii humanam carnem induti matrem intactam: Beatiſſimos omnes ſpiritus: ſanctos Apoſtoloꝝ principes Petrū & Paulum ac diuum Dominicum Patrem noſtrum una cum tota curia cæleſti: ac omni uirtute diuinitus conceſſa imperio militantis Eccleſiæ: me in ſcriptis meis intendere honorem Dei ac eccleſiæ: & ueritatem exprimere ut ſentio: ſincere & ſine fictione: non temporalia ſed æterna ſperans. Quamobrem omnia ſubmitto corrigenda ut chriſtꝰ iuſſit: ſūmo Pontifici Romano catholico: ac iuxta ſacras ſanctiones electo: patribus itidem Ordinis prædicatorū: in quo reperi: ut opinor: ueræ uitæ ac doctrinæ ſanctum modum: uiros ueridicos ac rectos: modo caſtigent noſtra ſecundum doctrinam Angelici Doctoris. S. Thomæ de Aquino: relictis uniuerſitatum aut aliquarum regionum paternis traditionibus. Et ſic mihi intendenti benefaciat Deus. AMEN.

¶ Finis Quarti & ultimi libri de Imperio militantis Eccleſiæ Fratris Iſidori de Iſolanis Mediolanẽſis ſacri Ordinis prædicatorum: Lectoris Veronæ ĩ cœnobio. S. Anaſtaſiæ: in die Sancti Iacobi Apoſtoli: ideſt. xxv. Iulii. M.D.XV.

¶ Impreſſi uero Medilani de licẽtia habita a Reuerendo domino Othone Caſtilioneo tunc locum tenente Reuerendiſſimi D. Archiepiſcopi. S. Mediolanenſis Eccleſiæ: die xiiii. Octobris. M.D.XVI. atq; Venerandi patris fratris Lodouici de Lãdriano ſacræ Theologiæ Bachalarii licentiati: Vicariiq; Reuerendi Inquiſitoris Mñ Ordinis Prædicatorū.

Modus viuendi Imperij militātis Ecclesiae.
Diuus Bernardus.

Bonam vi
tam ego
puto.

Et mala
pati.

Hec man
do vobis:
vt diliga=
tis inuicem.

Nō eſt ſer
uus maioꝛ
dño ſuo.

Bona face
re:

Et ſic per
ſeuerare vſ
qz ad moꝛ
tem.

Si mun=
dus vos o
dit ſcitote
qa me pꝛio
rē odio ha
buit.

Si me pſe
quuti ſunt:
⁊ vos per
ſequentur.
Jo.xv.